EESTI PÄEVA LEHT

ESTNISKA DAGBLADET

Reedel, 5. jaanuaril 1973

Nr. 1 (3789) 15. aastakäik

USA "külmutab" VAHEKORRAD ROOTSIGA

Rootsi astus uude aastasse halvenenud vahekordadega maailma suurima demokraatiaga. Ameerika Ühendriigid reageerisid Rootsi peaministri Olof Palme avaldustele, millistes ta ameeriklaste pommisõda kommunistliku Põhja-Vietnami vastu võrdles Hitleri ja Stalini kõige jubedamate roimadega, diplomaatiliste vahekordade "külmutamisega". USA mitte ainult ei täida niipea oma Stockholmi suursaadiku kohta, vaid ei lase tagasi sõita Rootsi ka teda asendavat chargé d'affaires'it, teatades samal ajal Rootsi lahkuvale senisele Washingtoni-suursaadikule, et USA valitsus ei soovi vastu võtta temale juba 1. veebruarist määratud järglast, Gävle sotsiaaldemokraatlikku peatoimetajat Yngve Möllerit. Kui kuningas uuel aastal riigipäeva avab traditsioonilise lausega, et "vahekorrad vööraste riikidega on head", siis sel aastal on sellel lausel raske iluduseviga.

Kuigi USA-protestid vormiliselt puudutavad ainult peaministri väljendusi, siis täiendab ometi vahekordade küsimust ka Rootsi kõigi erakondade kokkuleppeline aktsioon üleriigiliseks protestiallkirjade kogumiseks USA pommisõja vastu, millele alla kirjutasid nii demokraatlikud parteijuhid kui ka kommunistide liider Hermanson. Aktsiooni algatasid sotsiaaldemokraadid ja see jatkub vaatamata USA-Rootsi vahekordade arengule.

Parteide esindajate kommentaarides USA otsusele mitte niipea vastu võtta uut Rootsi suursaadikut ütles moderaatse koonduserakonna juht Gösta Bohman:

— See on väga tugev reaktsioon USA poolt. Olen varem ütelnud, et ma mõistan ameeriklaste reaktsioone Olof Palme avalduste peale. Usun, et ka see samm on täielikult olenev hr. Palme isiklikust avaldusest. Olen rõhutanud, et ma kuidagiviisi ei kiida heaks tema solvavat sõnadevalikut, kui ta oma vaateid esitab. Olen seda teinud juba mitmeid aastaid.

Tsentrumerakonna juht Torbjörn Fälldin ei teinud mingit avaldust USA sammude küsimuses, soovides asju arutada oma kaastöölistega.

Kommunistide esindaja Lars Werner seletas, et nii kaua kui USA pommitab Vietnamis, ei ole mingit Rootsi saadikut vaja Washingtonis. Tema arvates oleks Rootsi pidanud igal juhul edasi lükkama omapoolset uue saadiku saatmise USA-sse.

Korrespondendid Washingtonis raporteerivad, et USA poolel on seatud koguni küsimusse, kas Stockholmis suursaatkonda üldse vaja ongi ja piisaks vaid konsulaadist. Vähemalt tsialgu ei olevat aga oodatu veelgist vahekordade halvenemise allakriipsutamist. Rootsi poolel loodetakse, et halvad vahekorrad ei tähenda kaubanduslike vahekordade halvenemist.

Briti raadio Balti rahvaste PROTESTIST

NEW YOK (VES) 7 Briti TV ja raadiosaatja BBC andis oma saates "Call from London" uuesti üle reportaazhi Balti riikide kohta. See oli kuulday 3. detsembril ka USA-s "Good Music Station" kaudu. Kommentaatör Andrew Piper ütles saates, et N. Liidu 50-a juubeli tähistamist häirisid käesoleval aastal Ukrainas ja Balti riikides toimunud rahvusliku iseloomuga rahutused.

Seekord märkis BBC Nõukogude Vene ala asjatundja Janis Sapians et Balti riigid olid enne II maailmasõda iseseisvad riigid ja et sellest on teadlikud ka praegu seal elavad noored. Käesoleva aasta maikuul toimus Leedus protsess 8 inimese üle. Hiljem on seal toimunud rahutustel kolm noort ennast ära põletanud. Mitusada inimest on arreteeritud.

Janis Sapians märkis veel, et noored protesteerivad venelaste sisse-valgumise ja venestamise vastu. Nende sihis ei ole arvatavasti konsolideerunud, kuid nad soovivad, et neid venelaste poolt rahule jäetakse ja et nad saaks takistamatult oma rahvuslikku elu viljelda.

N. Liit on õigeks võtnud, et tema maal on toimunud rahutusi. Kuid nagu tavaliselt, on nende poolt sel-leks süü pandud "huligaanidele", märkis raadiomees.

P. Keres m-meistri kandidaat

Rahvusvahelise maleorganisatsiooni FIDE otsusega on järgmise male maailmameistri kandidaatide turniirist osavõtuks kvalifitseerituks loetud pärast San Antonio turniiri USA-s ka suurmeister Paul Keres, kes sellega vabaneb eelnevaist kvalifitseerimisvõistlustest 16 suurmeistri hulgas.

Ülejäänud kandidaadid selguvad n.n. tsoonidevahelistel turniiridel, milliseid toimub kaks. Paul Keres on sellega maailmameistri kandidaatide hulgas juba neljandat aastakümnet järjest.

Paul Keres — ikka veel tipus.

VANGISTATU HAKKAS KGB REETURIKS

NEW YORK (VES) — N. Vene valitsejad on alustanud kogu kommunistliku diktatuuri valjuse ja terroriga likvideerima valitsusvõimu demokratiseerimist taotlevat liikumist Venemaal. Teated sellest avaldas lääne ajakirjandus käesoleva nädala algul, pärast seda kui üks selle liikumise tuntumaid tegelasi, 49-a. ajaloolane P. Jakir, kes järjekordselt KGB poolt 24. juunil arreteeriti, võimudele ülles andis 25 isikut, kes illegaalselt tegelnud diktaatorite vastu. P. Jakir, kelle isa, kindral J. Jakir Stalini korraldusel 1937 hukati, istus kurikuulsas Lefortovi vanglas, kus ta "pehmeks tehti" ja mööduvad nädalal tütre kaudu teatas, et loobub oma seniseist vaateist.

Jakir on oma tegu põhjendanud sellega, et tema võitlust olevat vene antikommunistlikud ringkonnad läänes kasutanud nõuk. vastu võitlemiseks. Ta märkinud eriti selles vene solidariste (NTS). Seda loetakse KGB-le meeldivaks vabanduseks Jakiri poolt, kes ütelnud, et ta põhivaated on endised. Kuid KGB aga hakkas Jakiriga kokkupuuteis olnud isikuid ülekuulamisele kutsuma, ilmnes, et Jakir on hakanud äraandjaks.

KGB on alustanud palju karmimat võitlust teisitimõtlejate vastu Venemaal. Märgitakse, et see algas pärast seda, kui N. Venel õnnestus luua lähemaid sidemeid läänega ja kui teostus Nixoni külaskäik N. Venesse.

Ulatuslikuma hoobi said ukrainlased, kellede rahvusliku võitluse ridadest KGB on vangi saatnud üle 100 isiku. Arreteerimisi toimus ka Moskvas ja mujal.

Aktsioonis pole senini juletud vangistada akadeemik Sahharovit, kes tuntud kogu maailmas Vene türannia vastase liikumise ühe juhina. Samuti pole puudutatud Solzhenitsõnit, kes elab kuulsa tshellovirtuoosi Rostropovitshi majas.

Sahharovi 23-a. kasutütar, kes õppis Moskva ülikoolis, kustutati üliõpilaste nimestikust. Ka kaks Sahharovi kaastöölist teaduslikul alal kaotas-

Järg. lhk. 11

Kantsleriamet: Eesti keele õpetus ülikoolis koordineerimisele

Eesti Keele ja Kirjanduse Instituudi töö võib jätkuda, kuna Stockholmis tööamet on EPL kuulmist mööda muutnud oma otsuse ja määranud instituudi juurde kaks tööjõudu. Kuuldavasti toimus ümberotsustamine Stockholmi ülikooli rektori soovitusel.

Aasta lõpul vastas ka ülikoolide kantsleriamet Nils Lindeberg-Lindveti isiklikule märgukirjale eesti keele õpetamise küsimuses Stockholmi ülikoolis, milles ta nõudis eesti keele diskrimineerimise lõpetamist. Lindebergi ettepaneku puhul alustada punktiõiguslikku eesti keele õpetust Soome instituudi juures samuti kui võimalik on slaavi instituudi juures õppida läti ja leedu keeli, teatab kantsleriamet, et samas küsimuses on praegu käsitusel kolm ettepanekut, mille kohta on oma arvamisi avaldanud Uppsala, Lundi ja Stockholmi ülikoolide õppekolleegiumid.

Kirjas refereeritud seisukohtadest selgub, et Uppsala ülikooli keeleteaduskonna õppekolleegium ei ole valmis loetama eesti keelele iseseisva eksamiaine positsiooni andmist Stockholmi ülikoolis, kuigi peetakse vajalikuks eesti keele õpetust mõne või mõnede kõrgemate õppeastustuste juures — puudulikud ressursid ei võimaldavat täielikku eesti keele käsitlust kõikide ülikoolide soomeugri kursuste juures.

Peetakse vajalikuks, et soomeugri keelte õpetust ja ainealasid võetakse keskselt kaalumisele, kas siis ainekonverentsi või eriselgituskomisjoni kaudu.

Lundi ülikooli rektoriamet leiab, et eeldused tulevad luua eesti keele regulaarseks õpetamiseks ülikooli tasemel ja konstateerib, et vormilised eeldused selleks on olemas Uppsalas ning Lundis. Rõhutatakse, et vajaliku õpetusstandardi jaoks on vajalik küllaldast üliõpilaste osavõttu. Sellest lähtudes tuleks vähemtarvitatavad ained kontsentreerida teatud vähemasse arvu kohtadesse. Olevat vajalikum anda täisväärtuslikku õpetust ühe või mõne ülikooli juures selle asemel, et hajutada seda mitmetesse kohtadesse.

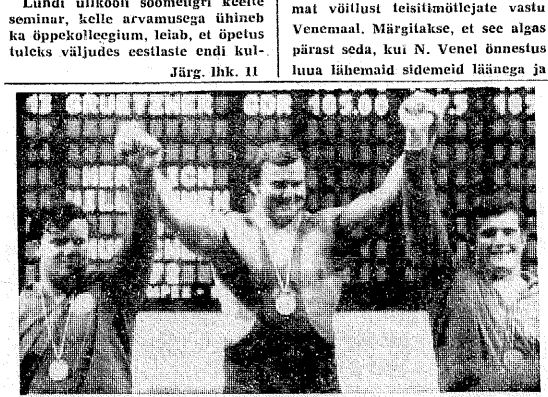
Lundi ülikooli soomeugri keelte seminar, kelle arvamusega ühineb ka õppekolleegium, leiab, et õpetus tuleks väljudes eestlaste endi kul-

Järg. lhk. 11

KIRIKU TORN VARISES

Nagu kodumaalt tulnud teated kõnelevad, varises jaanipäeva ajal kokku Tõstamaa kiriku torn, kuna ainult kümnekonna meetri kaugusel töötavad ekskavaatorid olid öönestanud ära torni aluspinnase, mis koosneb liivast ja hakkas nihestuma.

Vaatamata torni varisemisele rusuhunnikuks, jäi käärkamber terveks ja seal saab õpetaja pidada jumalateenistusi talvel, kuna sel viisil säästetakse kallist kütust.

Jaan Talts oma viimasel "tippesinemisel" Münchenis kuldmedali-poodiumil.

TALTS LÄHEB ERRU

Olümpia kuldmedalimees Jaan Talts seletas Viljandis toimunud maasportlaste pidustusel, kus teda eriti austati, et Münchenil olümpiamängud olid tema viimaseks võistluseks tippspordis. Samas austati ka Taltsi esimest treenerit ja "leiutajat" Albert Oja.

1972 aasta kodumaa parimaks sportlaseks valiti Tallinnas Jaan Talts meeste ja Raissa Ruus naiste poolel.

EPL *5. jaanuaril 1973*

UUDE AASTASSE

1972 aasta jäi seljataha ja astusime 1973-dasse. Mööduvad aasta oli sündmusterikas ja tugevasti vägivaldne, tuues ka maailmapoliitilisel areenil pöördelisi ootamatusi, nagu seda oli USA vahekordade loomine Pekingi-Hiinaga ja uus koeksistentsi-joon Moskvaga, samal ajal kui Lääne-Saksamaa omakorda oma idapoliitika täielikult ümber hindas ja teistele riikidele tee vabaks andis vene okupatsioonitsooni tunnistamisele iseseisva riigina. Aasta lõpul viibutati Vietnamis rahuplamidega, mis aga siiski lõppes nagu varem — pommisajuga. Pommisajuga, mille kõrvalisi aspekte kogeme meiegi siin Rootsis just aastavahetusel äärmuseni halvenenud vahekordadega selle maa ja Ühendriikide vahel.

Et just Rootsi "rataste vahele" jääb, on üllatav, sest Vietnami sõjas tegelikult "teisel poolel" olevad idariigid, USA tegelikud vastased sealses jõukatsumises eesotsas N. Liiduga, ei ole mingil silmatorkavamal viisil pidanud vajalikuks vahekordi halvendada pommitava USA-ga — nad on harjunud relvadekeelega poliitikas. Mõistetakse küll vastaspoolt hukka, kuid valitakse hoolega sõnu, sest koeksistents on mitmeti vajalik ja kasulik ka Hanoi sõjapidamise finantseerijatele. Rootsi, kes iseenda sisepropagandaga on end sidunud Vietnami kommunistliku poolega, on oma riigijuhtide käitumise ja sõnade kaudu väljendanud end märksa spontaansemalt ja kahtlematta järelemõtlematult ja hoolimata sõnade tagajärgedest välispoliitikale.

Astudes nüüd valimisaastasse tahab iga poliitik näidata oma julgust ja profiili. Tulemusega, et see maa ainukese liäneriigina ja deklareeritud neutraliteediga, on saavutanud USA-ga vahekordade astme, mis ligineb diplomaatiliste suhete katkestamisele. Tohutult üledimensioneeritud seisund, mis peaks mõtlema panema mõlemaid pooli.

Rootsi, seistes kahe jõubloki vahel, on viimane, kes endale sellist olukorda saab lubada, kuigi ka see olukord lähemale naabersuurrigilie idas kahtlemata on ülimalt meeldiv, sest see võib vaid vähendada rootsi rahva sümpaatiaid demokraatiate suunas ja suurendada neid idadiktatuuridega suhtlemises, pannes unustama, kust suunast ohud enda vastu tulevad. Tuleb vaid meenutada, et Euroopa, seal hulgas ka Rootsi, päästeti mööduvad sõjas halastamatute pommitamistega Saksamaa vastu ja tsiviilelanike kaotustega, millele praeguse kauge sõja kaotused ligilähedalegi ei ulatu. Mis muidugi ei tee söda ega pommitamist kellelegi vastuvõetavamaks. Ega ka söda üldse.

Mööduvad maailmasõjas oli küsimuses demokraatia ja vabadus ja diktatuurist juhitud Euroopat ohustanud rahvas pidi kandma oma ohvreid, ilma et maailmas oleks keegi ohvreid haletsenud. President Truman, kes andis käsu esimese aatompommiga Hiroshima totaalseks hävitamiseks, läks vana aasta lõpul ajalukku kui üks suuri USA presidente. Ajalugu näitab, kuidas tema praeguse järglase otsuseid, hinnatakse, mis on tingitud olnud püüdest takistada kommunistliku diktatuuri ja sellega ka raudeesriide viimist tervesse Indo-Hiinasse.

Kaasaelamine teiste rahvaste saatusele on iseenesest positiivne nähe. Nagu aga sageli varemgi, ei ole see kaasaelamine alati tasakaalustatud ja kõiki rahvaid hõlmav. See on tingitud avaliku arvamise ühesuunalisest ja erapoolikust suunamisest, millest tekivadki paradoksaalsed olukorrad, kus tõelisi demokraatiaid võrreldakse Hitleri natsismiga, tõelisi diktatuure kõige julmima rezhiimiga ja tohutuimate ohvrite arvuga aga ei puudutata üldse. Kas praegugi opinioon pole suunatud ühe kauge piirkonna rahvaste "vabastamisele" tavalisteks idadiktatuurideks, kus inimõigused, demokraatlikud vabadused jne. on kaotatud, kuhu rahvad suletakse hukumis- ja suhtlemisvõimalusteta väljaspoole diktatuurisfääre?

Balti rahvad on juba ammu sellised "vabastatud" ja kaasaja avalik südametunnistus peab seda vananenud minevikuks, millest on saanud realiteet, seda enam, et seda näit. Rootsi on tunnustanud esimesena pärast asjaosalise Saksamaa. Iseasi on muidugi, mis olukorras need rahvad ka praegu peavad elama ja eksisteerima ning oma olemasolu eest võitlema. Raske on analoogilist rezhiimi totaalset haaret soovitada teistele rahvastele. Vaatamata kolme aastakümne pikkusele "harjumisele".

Euroopa raudeesriide taha jäänud rahvaste saatuses ei ole toimunud olulisi muudatusi ja lääne avaliku arvamise angazheeritus on siin jäänud minimaalseks. Mööduvad aasta poliitilised sobimused diktatuuridega idas on olnud reetva toimega ikestatud rahvastele. Reaalpoliitika on sumbutanud selles suunas idealismi ja õiguse, seda idealismi paisatakse aga külluses n.n. aktuaalseis probleemides, mis lõppudelõpuks on peaaegu sama vanad, ent hoitud elevil ennenähtamatult väsimatute propagandaliste vahenditega, millistest kurikuulus Goebbelski ei osanud unistada lihtsameelses arvamises, et avalik arvamine unustab kõik paari nädalaga.

Tänapäeval unustatakse paari nädalaga kõik, mida ei peeta vajalikuks permanentseks muuta (nagu pahameel Ungari ja Tshehhi invasioonide puhul), meeles peetakse aga kõike, mida massmeediumid ja ressursirikkad propagandaorganisatsioonid peavad vajalikuks aktuaalseina hoida. Selles ei ole paraku näha muudatusi ka lähemas tulevikus. See aga ei tohi tähendada ühegi idee ja vabadusvõitluse lõpetamist ka nende rahvaste heaks, kes ei ole avaliku arvamise hetkelises soosingus.

KLA

Oma teha

Ülikoolide Kantsleriamet kavatseb, nagu selgub vastusest Nils Linderberg-Lindvetile, koordineerida "vähese üliõpilaste osavõtuga ainetel " ühte või kahte ülikooli, nende hulgas ka eesti keele õpetamist eksamiainena. Kuna vastus tuleb kommentaarina taotlusele alustada eestikeelse lektoraadiga Stockholmi ülikooli juures punkteandva eksamikorraga, siis tahetakse ilmselt mõista anda, et õpetuse laiendamine ei saa kõne alla tulla, kuna kavatsetakse ratsionaliseerida ressurssside kasutamist. Seisukoha inspireerijaks on Uppsala ülikool, mille juures teatavasti on juba aastaid olemas eesti keele õpetus eksamiainena ja milline ilmselt kardab ressursside jagamist senise kahe (Uppsala ja Lundi) ülikooli asemel kolme vahel (Stockholm).

Lundi ülikool on vähem kitsarinnaline ja egoistlik — siin peetakse "ideaalolukorraks" just kolme eesti lektoraati Rootsi kohta ja kui see ei ole võimalik, siis nõudes, et õpetus peaks jagatama põhja- ja lõunarajooni vahel, soovitamata millise linna ülikooli juurde see paigutuks põhjaregioonis.

Eriti rõõmustav on Stockholmi ülikooli enda positiivne suhtumine eesti keele õpetuse loomisse, mis on ka loogiline, sest selle ülikooli eesti üliõpilaste arv on suurim ja eesti keelt ei tarvitse õppida kaugeltki mitte ainult keeleteadlased. Sega oleks eesti keele õpetus Stockholmi ülikoolis eriti oluline. Nagu aru saada võib, on eestlaste endi süü olnud, et nende keel on "vähimloetud ainete" nimekirjas. Nii siis võiks olukord Stockholmi osas märksa paraneda, kui siin mitte ainult teoreetiliselt vaid ka praktiliselt tekiks küllaldane huvi eesti keele vastu ja mitte ainult hetkeline, vaid nii pidev, et ülikoolivõimud sellega arvestaksid. Asi on meie oma teha. Nii Stockholmis, Uppsalas kui Lundis.

VÄLISKOMMENTAAR

RAHUTINGIMUSTE ÜMBER

Mitmel pool maailmas näib olevat levinud arvamine, et eeldused sõja lõpetamiseks Vietnamis olid juba olemas ja läbirääkimised oleksid võinud jatkuda, kui president Nixon poleks järsku otsustanud uuesti elustada sõjategevust enneolematult võimsate õhurünnakutega. Miks rahuläbirääkimised Pariisis tegelikult katkesid, seda küsimust käsitles president Nixoni erinõunik Kissinger pressikonverentsil Washingtonis 18. detsembril.

USA informatsiooniteenistuse teatelеht Document No. 29 töi selle pressikonverentsi tekstі, mis aitab valgustada läbirääkimiste vaevalist käiku. Kissinger möönib, et Põhja-Vietnami poolt 8. oktoobril esitatud ettepanek on peamiste põhimõtete poolest vastanud ameerika seisukohtadele. Aga küsimuste üksikasjalisemal arutamisel tekkis juba oktoobri lõpul rida raskusi.

Kõigepealt ilmnes, et Vietnamis tehti ettevalmistusi massiivse kommunistliku kallaletungi teostamiseks Lõuna-Vietnamis, algusega ainult mõni päev enne ametliku relvarahu väljakuulutamist. Seoses sellega pidi USA kuulda võtma Saigoni valitsuse mitmeid vastuväiteid. Neis tingimustes oli paratamatult vaja jatkata läbirääkimisi Põhja-Vietnamiga, et raskustest üle saada.

Esmalt tuli üle saada nn. keelelistest raskustest, et vältida lõpmatuid vaidlusi ja sõja uut puhkemist. Teiseks oli vaja kokku leppida rahvusvahelise kontrolli asjus nõnda, et see hakkaks tegutsema otsekohe pärast relvarahu väljakuulutamist. Kolmandaks oli vaja leida mõnesugune kindlustus, et Vietnami mõlemad osad elaksid rahus teineteisega ning et üks neist ei katsuks oma tahtmist teisele jõuga peale suruda.

Mis puutub nn. keelelistesse raskustesse, siis tingisid neid lahkuminekud sõbimuse inglise ja vietnami keelsetes tekstides. Põhja-Vietnami poolt tehtud ingliskeelsed ettepanekud olid paljudes kohtades kirja pandud sõnastuses, mis olid sageli teistsugused ja pehmemad kui algupärases formulatsioonis.

Kui ameerika delegatsioon pärast läbirääkimiste lõppe sai oma kätte vietnamikeelse teksti, siis selgus, võrdlusest, et kui Põhja-Vietnami ettepanekute ingliskeelsed tekstid olid mitmeti muutunud, siis vietnamikeelsed formulatsioonid olid jäänud muutmata. Sellest pidi järeldama, et läbirääkimised olid kujunenud kahepaikseteks ning tegemist oli mitte üksnes lihtsate keeleliste raskustega, vaid lahkuminekutega olulistes asjades.

Seda kinnitasid eriti läbirääkimised relvarahu rahvusvahelise kontrolli kohta, milles Põhja-Vietnami ja Ühendriikide arvamised läksid täiesti lahku. USA veendumuse kohaselt peaks järelevalve aparaat koosnema mitmest tuhandest isikust ja omama teatud liikumisvabadust. Põhja-Vietnam on seevastu seisukohal, et piisab kõige rohkem 250 isikust, kelledest ligemale pool poleks paigutatud peakorterite juurde.

Pealegi oleksid järelevalve meeskonnad liiklemise, ühenduste, tehniliste abinõude ja isegi füüsiliste tarviduste alal sõltuvad sellest poolest, kelle piirkonnas nad asuvad. Järelikult neil pole omi sõidukeid, telefoni- ja raadioseadmeid. Nad ei saaks ka liikuda ilma sideohvitserita sellelt poolelt, kus uurimist oleks vaja ettevõtta. Teiste sõnadega, relvarahu järelevalve võib niisugustes tingimustes vaevalt olla teovõimas.

USA ei või sellega leppida, sest sõja lõpetamine eeldab rohkem kui relvarahu. Vaenulise tegevuse lõpetamisele peab järgnema suhete normaliseerimine ja sellele omakorda koostöö arendamine. USA ei jatka söda selleks, et anda oma liitlastele totaalset võitu. Ta ei või aga ka sõlmida sobimust, mis varjatud kujul annaks võitu vastaspoolele, seletas Kissinger lõpuks.

Järgnevalt esitati talle muuseas küsimus, kas õiglane sobimus eeldab olulist Põhja-Vietnami vägede tagasitõmbamist lõunast? Kissinger vastas, et sel puhul on tegemist kolme elemendiga: Põhja-Vietnami vägede praegune olemasolu lõunas, nende tulevik ja väidetav nõudlus, nagu oleks Põhja-Vietnamil õigus pidevalt vahele segada Lõuna-Vietnamis.

Ühendriigid ei saa nõustuda Põhja-Vietnami niisuguse väidetava õigusega, kuna see on vastuolus ameerika seisukohaga, et Vietnami kaks osa peaksid elama rahus teineteisega. Ühendriigid ei või sõlmida sobimust, mis toob rahu Põhja-Vietnamile ja jätab alles sõja Lõuna-Vietnamis.

A.K.

Uueaasta vastuvõtt Eesti Majas

Uueaasta vastuvõtt Stockholmi Eesti Majas toimus traditsioonikohastes vormides. Umbes 70 kaasmaalast võtsid 1973-da aasta vastu oma rahvuslikus kodus, kus perenaine oli katnud piduliku ja rikkaliku laua ning kuhu ilmus ka palju eesti noorema põlvkonna inimesi.

Aastavahetuse hetkel võttis sõna Eesti Maja esimehe abikaasa pr. Lea Trepp (esimese naisena selles funktsioonis), kes pidulikus lühikõnes kutsus rahvuslikule kogunemisele ja soovis head uut aastat. Tema ettepanekul lauldi aasta tuleku hetkel isamaa hümni. Tõsteti shampanjaklaasid ja sooviti üksteisele head uut aastat. Meelelahutuseks ja tantsuks mängis klarneti ja klaveriduo, kellel olid palad, mis kõigile sobisid. Aasta oli alanud meeldivas ja hubases ning väärikas vormis.

Surm elektri kõrgepinge löögist

MINNEAPOLIS (EPL) — Just enne pühi, 21. detsembril sai Minneapolises ootamatult töökohal surma 60-aastane Eugen Raid, kes elektrikuna juba paarkümmend aastat töötas ühe raudteekompanii teenistuses. Töö juures tekkis tal kogemata kokkupuude kõrgepingeliiniga, mis tõi silmapilkse surma.

Eugen Raid oli sündinud Märjamaal, lõpetanud Haapsalus gümnaasiumi ja töötas pärast politseikooli kõrgema klassi lõpetamist välispolitsei teenistuses. Tuli põgenikuna Saksamaale ja sealt hiljem USA-sse, kus ta Minneapolises lõi uue kodu ja võttis osa eesti seltskondlikust elust kohalikus Eesti Seltsis juhatusliikmena ja Eesti Maja nõukogu liikmena, olles ka aktiivne laskesportlane.

Akad. eksamid

Manitoba ülikooli Kanadas lõpetas magistri kraadiga arhitektuuri alal **Enn Ots** Torontost.

Lakeheadi ülikooli Thunder Bays Kanadas lõpetas majandusteadlaseda **Tõnu Küng**, kes varem on samas ülikoolis lõpetanud äriadministratsiooni ja poliitiliste teaduste kursuse.

● **New Yorgis toimunud mehaanikainseneride kongressist võttis osa dip. ins. Felix Kanger Montrealist.**

HUUMOR

Mees astus baari, jõi lonksu rummi, pani letile sada peesot nimg läks minema. Just sel momendil, kui baarimees pani raha oma taskusse, mitte kassasse, tuli administraator.

"No küll on täna alles inimesed!" ei kaotanud baarimees pead. "Jättis sada peesot jootraha, kuid rummi eest unustas maksmata."

*

Vana vaimulik ohkab sügavalt, nähes miniseelikus neiut kergesisulisi laule laulmas.

"Kas te kümnendat käsku olete kuulnud?" küsib ta masendatult.

"Aga, püha isa, vilistage sellest mõni takt, võibolla et olengi kuulnud!"

*

Kapten kirjutas laevapäevikusse: "Tüürimees oli täna purjus."

Mõne päeva pärast oli valves tüürimees. Tema kirjutas: "Täna oli kapten kaine."

*

Kuulutus Dallase ajaleheс: "Alice, tule ometi tagasi! Ma avastasin nüüd et ma armastan sind siiski rohkem kui pardijahti."

*

Kaks shotlast jalutavad pargis. Ühel kõliseb midagi taskus. Sõber küsib:

"Kuule, sul taskus kõliseb midagi. On sul seal raha?"

"Ei," vastab teine shotlane, "need on mu naise valehambad. Ma ei taha, et ta kodus liiga palju sööks."

EESTI PÄEVALEHT
Estniska Dagbladet
Peatoimetaja Juhan Kokla
Vastutav väljaandja
(ansv. utg.)
Arvi Moor

Toimetus ja talitus:
EESTI MAJAS Stockholmis:
Wallingatan 32, 1 tr.
Postiaadress: Box 667
101 29 Stockholm 1
Telefon 21 84 46

Toimetaja Eskilstunas Jüri Aus
Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,
331 02 Eskilstuna, tel. 016/14 77 72
Tellimispostgiro nr. 15 67 70-0
Kuulutusarvete postgiro 60 59 00-0,
Eesti Päevaleht Förlags AB,
Stockholm

Tellimishinnad:
Aasta ..... kr. 158:-
Termin (4 kuud) ..... kr. 57:-
Kuu ..... kr. 16:-

Väljaandja EESTI PÄEVALEHT FÖRLAGS AB
Trükkija: Eskilstuna-Kurirens Tryckeri AB Eskilstuna 1973

Kommunistlikud rünnakud Balti aktiivsuse puhul

Balti organisatsioonide poolt teostatud koordineeritud aktsioon Balti probleemi valgustamiseks Helsingi julgeolekukonverentsi alguses on ilmselt ülimalt häirinud Moskvat, nagu see nüüd ilmneb kogu Skandinaavia kommunistlikus ajakirjanduses alanud vasturünnakust, kusjuures soome punased lehed teevad valitsuscle ettepaneku, et ei ole tehtud mingeid katseid baltlaste takistamiseks. Rootsis pegeldus kampaania Norrskensflammanis, kus ilmus artikkel "Balti reaktsionäärid raevutsevad rahuhädaohu üle", kus teravalt rünnatakse esitatud memorandumeid.

— Balti emigrantide retsept, kurjustab Norrskensflamman, ei ole midagi muud kui üleskutse uueks ristisõjaks sotsialistlike maade vastu, aga see parool ei leia enam vastukõla leiade Euroopa masside juures, kirjutab leht. Torkab silma, et selliseid rünnakuid avaldavad ainult stalinliku joont pooldavad kommunistlikud ajalehed. Kommunistlikud publikatsioonid, mis propageerivad Mao ja revisionistlikku joont, ja need on Skandinaavias suures enamuses, selliseid rünnakuid ei avalda.

Soome kommunistide "Tiedonantaja" ründas Helsingis käinud Balti organisatsioonide esindajaid ja nõudis ametivõimude vahelesegamist pealkirja all "Mida teeb valitsusvõim? Nõukogudevastane provokatsioon?", kus m.h. ütelduse:

— Ettevalmistavaid läbirääkimisi Soomes katsutakse muuta nõukogudevastase provokatsiooni näitelavaks. Eeskätt Rootsis oma peakorterit pidavad ennast Balti maade "põgenikeorganisatsioonideks" kutsuvad revanshiorganisatsioonid on juba kaua kaalunud vahendeid, kuidas kasutada Euroopa rahu ja julgeolekut puuduvatavaid läbirääkimisi oma mustade eesmärkide edendamiseks. Nüüd on nad jätnud muuseas Soome rahvasaadikutele ja ajakirjandusele kaks märgukirja, kus kõige häbematumal viisil rünnatakse N. Liitu ja tema kolme sotsialistlikku nõukogude vabariiki. Märgukirjas süüdistatakse täiesti vastolus tõega N. Liitu Eesti, Läti ja Leedu "vägivaldses liitmises" aastal 1940 ning nõutakse nende nõukogude vabariikide "vabaduse" taastamist. Tähelepanu äratab see, et valitsusvõim Soomes ei ole astunud mingisuguseid nähtavaid samme nende revanshiorganisatsioonide intriigide takistamiseks.

Juba oma eelmises numbris sama leht juhtis tähelepanu sellele kokkumängimisele, mida mõningad soome "tagurlikud lehed arendavad balti pagulasorganisatsioonidega."

Leht kirjutab: "Muuseas hästi parempoolne ja oma nõukogude vastasusega tuntud leht "Express" tegi oma viimases numbris silmatorkaval viisil reklaami Eesti Rahvusnõukogu märgukirjale. Uusi Suomi avaldas oma esimesel leheküljel artikli pealkirjaga "Pagulasorganisatsioonid nõuavad: Balti küsimus arutusele Helsingis". "Sama päeva Aamulehtis avaldati kommunismi "asjatundja" Matti Arjanne reisikiri Tallinnast, milles hoolimatult võltsiti muuseas Eesti töörahva võimuletuleku ning maa nõukogude rahvaste perega liitumisega seotud küsimusi. Paistab, et Soome äärmised parempoolsed on täie õbinaga kaasas revanshiorganisatsioonide nõukogude vastases provokatsioonis", kurdab Tiedonantaja".

Taani kommunistide häälekandja "Land og Folk" avaldab 7. dets. pea koguleheküljе ulatuses ülevaate pealkirja all "Eesti eksiilvalitsus on organiseeritud CIA poolt", kus Helsingis töötanud "provokaatorite delegatsiooni" ja nende abilisi nimeliselt rünnatakse. Artiklit iseloomustab ka kõige elementaarsemate faktide mittetundmine, millest saab ainult järeldada, et artikkel on Moskva korraldusel suure kiiruega ja erakordselt punduliku materjali põhjal kiiruga kokku kirjutatud.

A. Koerni kohta öeldakse: "Sellest on nimelt rohkem kui 30 aastat tagasi kui Koern töötas sekretärina kodanliku Leedu saatkonnas. Eesti näib olevat kirjutajale tundmatu, kuigi sealsamas nimetatakse eesti sotsiaaldemokraati Joh. Mihkelsoni "Eesti eksiilpresidendi järglaseks", kes olevat läinud Helsingi, et seal organiseerida "nõukogudevastast far si nime all Balti küsimus". Nimeliselt rünnatakse veel Alfons Rebast, Edgar Saksa, Heinrich Marka ja Arvo Hormi.

Teatavasti levitasid Eestist, Lätist ja Leedust välismaale saadetavad propagandalehed (Kodumaa ja nende läti ja leedu vasted) erilisana broshüüri, mis kannab pealkirja "Tee rahule Euroopas". Siin korratakse samuti rünnakuid mitmetes variatsioonides.

"Õli" veresoontele

SALT LAKE CITY — Utahi ülikooli teadlastel on korda läinud eraldada ainet, mis oma koosseisult on nagu "mootoriõli" ja mis aitab arteere hoida paindlikena ja noortena.

Uus aine ei ole veel täpselt leinud teaduslikku defineerimist, kuid uurimused sel alal on jõdnud lõppfaasi ja teadlaste arvates peaks olema võimalik seda siis edukalt kasutada veresoonte lupjumise ja muude veresoonte haiguste puhul.

Kes võitis Saksamaa PÕHILEPINGUGA

Juba enne mõlemi Saksamaa vahel sõlmitud üldlepingu allakirjutamist hakkas selguma, et Lääne-Saksa on sellega teinud "halva äri". Juba leping ise, mis kõrvaldas viimsed takistused Ida-Saksamaa teelt rahvusvahelise tunnustuse saamiseks iseseisva riigina, sisaldas ainult hädavaevalise miinimumi järelandmisi. Veelgi kitsimaks ja kasinmaks on aga kujunenud selle rakendamine. Niipea kui leping Liiduparlamendis hääks kiideti ja Willy Brant kantsleriks tagasi oli valitud, hakkasi needki tagasihoidlikud mööndused kokku kuivama. Igal juhul on nüüd selge, et umbes ühele miljonile ida-sakslasele tuleb sellest lepingust rohkem pahandust kui rõõmu. Umbes niipalju inimesi arvatakse nimelt olevat sunnitud alla kirjutama kohustusele "riigi saladuste hoidmiseks" mittekommunistlikest maadest tulevate külastajate ees. Ja riiklikeks saladusiks arvatakse seejuures kõik mida mingil moel on võimalik Ida-Saksamaa vastu ära kasulada. Nii näiteks on kõigil kooliõpetajail tulnud sellele kohustusele alla kirjutada rääkimata partei ja politsei ametnikest, ohvitseridest jne. Peale vaikimise kohustuse on kõigil kooliõpetajail tulnud sellele kohustusele alla kirjutada rääkimata partei ja politsei ametnikest, ohvitseridest jne. peale vaikimise kohustuse on kõigil asjasse segatuil tulnud täita veel üksikasjalised ankeedid nende läänemaades asuvate sugulaste ning nendega peetud kontaktide kohta.

Kuigi sellised repressaaliad on kõige ägedamini tabanud riigiametnikke pole neist päriselt pääsenud ka teised. Nii näiteks on teada juhtumeid kus teatavais tehaseis on töölisi "selgitustöö" abil pandud loobuma juba saadud Lääne-saksa külastamisluba-de kasutamisest. Neid lubasid antakse teatavasti üldlepingu alusel ainult tungivail perekondlikel põhjusil nagu matused, pulmad jne.

Kõige selle tulemusena on Ida-Saksamaal tekkinud selline õhkkond, et mingist läänest tulevate külaliste vaimustatud vastuvõtust ei saa juttugi olla. Isegi sugulased jätvat teinekord sellise mulje nagu loobuksidnad parema meelega kohtumisest üldse. Ja teha ei saa Lääne-Saksamaa seejuures midagi nii kaua kui otseselt lepingu kirjatähe vastu ei ole eksitud. Päevaselge on aga see, et mõlemi Saksamaa vahel sõlmitud üldlepingu tulemus osutub täiesti vastupidiseks selle eesmärgile ja mõttele. (EPL/FK)

Lähist Maailmast

■ KIRJASTAJAD on ärimehed, kes tavaliselt kõige halvemini oskavad arvestada oma "kauba" minekuga. Kogemused on näidanud, et mõnigi bestseller on 10-15 kirjastaja poolt tagasi lükatud, kuni lõppeks leidus keegi, kes riskis teost trükkida. Praegu on bestselleriks näitleja David Niveni autobiograafia. Kõik kirjastajad lükkasid selle käsikirja tagasi, lõppeks tutvuste kaudu leidis näitleja inglasest kirjastaja, kes katsetas. Teost on müüdud juba 150.000 eksemplari.

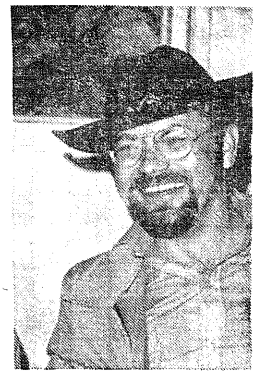
■ TERAV LAHKHELI oli valitsenud US A presidendi valimiste puhul maailma kuulsaima abielupaari — Aristoteles Onassise ja Jacqueline Onassise-Kennedy vahel. Jacqueline toetas "oma majapidamisrahaga" McGovernit ja nagu press teatab ,olnud see "põlleraha" kaunis suur. Peale selle oli ta andnud veel oma taskurahast 1000 dollarit liberaalse Pelli valimisvõitluseks. Aristotelesele selline toetamine ei meeldinud, kuna tema on tuline Nixon-Agne wtoetaja.

■ POEVARGUSED Ameerikas on suurel määral kavanud. Praegu varastatakse sellekohase statistika järele iga päev 10 miljoni dollari eest kaupa. Seejuures on 95 prots poevargaid asjaarmastajad, rõhuvas osas noored, kes käivad lihtsalt oma "julgust" proovimas. May kaubamajades arreteeriti 1968.a. 1300 poevarast, 1971.a. aga juba 2100 poevarast. Varaste jälgimine läheb ärile maksma suuri summasid. Näit. firma Woodward & Lothrip Washingtonis kulutas selleks oma 13 äri kohta 1 miljon dollarit aastas. New Yorgi Macy pani äsja sisse elektroonilise "vargapüüdja", mis maksis 300.000 dollarit.

TV-saated Toronto eestlasile

TORONTO (EPL) — Torontoeestlased said pühadekingiks jõulusaate kaabel-televisioonis, mis anti üle 22. detsembri õhtul poole tunni kestvuses. Saate korraldajaks oli tuntud meeleoluluaulja Andres Raudsepp.

Raudsepp on kaabel-televisiooni ettevõttega kokku leppinud saadeteks 1973-dal aastal kaks korda kuus, kusjuures pooletunnilised programmid koosnevad 15 minutist muusikast ja 15 minutist aktuaalsest vestlusest. Saateid näevad ainult Rogers Cable kaabeltelevisiooni kasutajad teatud Toronto piirkondades, kus kaabli-võrk on juba välja ehitatud. Vastuvõtt toimub tavalistes aparaatides. Jõuluprogrammis esinesid Andres Raudsepp ja õekseд Lindaud jõululaule, teises osas vestlesid jõuludest preester Emmanuel Lepik, kirikuõpetaja Andres Taul ja baptisti pastor Kaljo Raid. Muusikalises sattes olid kaastegevad veel Alar Kivilo, Andres Aruvald, Tarmu Lõbu ja Harry Silva.

Andres Raudsepp teeb TV-saateid.

KUI KAUA PÜSIB LÕUNA — VIETNAM?

WASHINGTON (VES) — Välismaises diplomaatkonnas on olnud arutlusi, kui kaua püsib Lõuna-Vietnami mitte-kommunistlik rezhiim, kui vaherahu on sõlmitud, kirjutab tuntud ameerika vaatleja J. C. Harsch. Optimistlikumad diplomaadid arvavad, et Saigoni rezhiim võib kesta kolm aastat, enne kui kommunistid selle täielikult üle suudavad võtta. Enamus on aga arvamisel, et demokraatlik rezhiim Lõuna-Vietnamis ei kesta üle kahe aasta pärast rahulepingu sõlmimist.

Valges Majas Wahingtonis on selles osasseisukohad märksa optimistlikumad. Ametliku teooria järele jääb demokraatlik valitsus lõpmatuseni püsima ... kui Hanoi valitsejad austavad lepingut. Sellele lootusele on ka rajatud president Nixoni loosung — aus rahu ("Peace with honor"). Washingtonis peetakse üheks trumbiks veel seda, et Hanoi tungivalt vajab USA abi sõjas purustatud maa ülesehitamiseks. Omal ajal pakkus seda nendele president Johnson tingimusel, et nad rünnakutest loobuvad. Hanoi vastus oli tollal eitav. Nüüd on öeldud Hanois, et USA abi on tingimata tarvilik. Pessimistid Washingtonis arvavad, et kui Põhja-Vietnam on taas üles ehitatud, kui pea nad ei või siis alustada uut agressiooni!

Kontrollkomisjoni küsimus võib Vietnami rahule muutuda saatuslikuks, arvab ajakirjanik Ch. Saikowski, kes pikki aastaid töötas USA ajalehtede korrespondendina Moskvas. Kontrollkomisjoni valitud neli riiki — Poola, Kanada, Ungari ja Indoneesia — ootavad praegu täpsemat lepingut nende ülesannete kohta, ilma milleta nad ei taha anda ka oma lõplikku nõusolekut. On võimalik, et lõpliku lepinguga tutvudes nad loobuvad ülesandest.

Sel juhul ei ole läänel enam palju valikut uute kontrollijate laidmiseks, kui ta ei taha asja anda ainuüksi kommunistlike riikide kätte. Austraalia ja Uus-Meremaa olid, näiteks, ise segatud Vietnami sõtta, samuti Lõuna-Korea. India on küll "erapooletu", kuid tema hoiak Saigoni suhtes on kindlasti negatiivne. Ja lõppeks, kui Kanada loobub, siis ei tule kaasa ka Inglismaa või Prantsusmaa. Mis aga saab vaherahust, kui kontrollkomisjoni ei saada kokku?

Haruldus piibli vahel

Tartu ülikooli raamatukogus leiti trükiharuldus, mis pärineb ülikooli Rootsi-aegsest perioodist, Academia Gustavo Carolina ajast, mis oli teavasti aastatel 1690 kuni 1710.

Nimelt avastati puukaantega eestikeelse piibli vahelt 22-leheküljeline 1699. a. Pärnus J. Brendekeni poolt trükitud vanaaegne Gudmundus Krook'i magistridissertatsioon "Disputatio pneumatologica de mente humana in statu separatu ..." Dissertatsioon käsitab inimese hinge olemust Descartes'i filosoofia alustel.

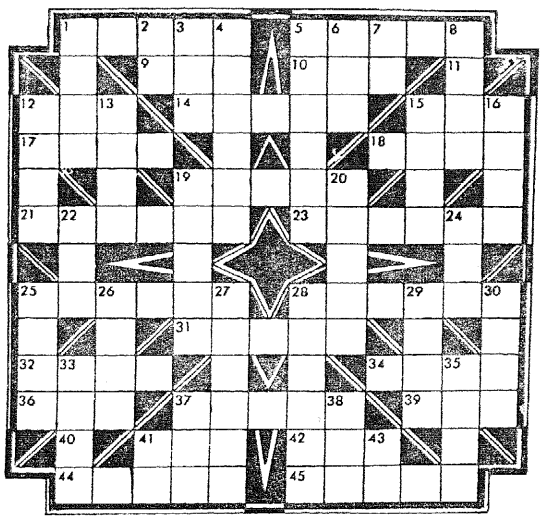
SIIT ja SEALT

● **Barkarbys abiellusid fil. dr. Valdek Jürisoo ja hambaarst Maie Martinson.**

● **Las Palmases kihlusid vana-aasta õhtul Mart Nõmm Lundist ja Anne Lokbik Askimist.**

NYHET!
Du kan vinna 385.000!
Nu nio premievinster på vardera 15.000:—.
Högsta vinsten 250.000:—.
Fullständig vinstplan hos din kommissionär.
NYA Nummerlotteriet
— ett storchanslotteri från Penninglotteriet.

EPL ristsõna nr. 1

Paremale: 1 okaspuu, põhjamaal jõulupuu asendaja 5 Jumalakoda 9 sadama kinnitatud kaldasein 10 jõgi (hisp.k.) 12 nimi Piiblist 14 taeva elanik 15 kartliku 17 lehma kehaosa 18 sidesõna 19 krõõsuse 21 suurimad päbad aastas 23 on näiteks hiinlane 25 vaikne 28 paljutarvitatav ese jõulu ajal 31 ripub nimesilt 32 sepa tööriist 34 kandev mõte 36 kümme (ingl.k.) 37 linn Pärnu lähedal 39 meteoroloogiline oskussõna 41 vaist 42 peamine argument kosmeetika müümisel 44 mõni aeg tagasi 45 minnakse puhtust otsima.

Alla: 1 kehaliikmed 3 pagaritoode 4 valmis tavad eriti jõuluajal rõõmu 5 riik Euroopas 6 tugev tuulepuhang 7 riigi organ 8 hulk loomi 12 talve iseäralisus (joi) 13 eestipärane mehe nimi 15 end .Rootsi peaministri naise eesnimi 16 paika 19 saar Riia lahes 20 varjupaik 22 teatri oskussõna 24 auk, tee lahti! 25 Jõulu-"vana" teises vormis 26 talvine sõiduriist 27 valesti mõistma 28 moos 29 öeldakse paljaksaetud pea kohta 30 supivedelik 33 puu osa 35 tundu suvituskoht Eestis 37 matemaatiline lüh. 38 ferment 41 lasteraamatute autori eesnimi 43 kaksikäiõshäälik.

Jõuluristsõna lahendus:

parmeale: 1-A ürgpiison 2-A kerima 2-G ase 3-A sai 3-D Imant 4-A rasva 4-F leil 5-A Olga 5-E nie 5-H lk 6-A osake 6-F arl 7-A su 7-C Man 7-F siar 8-A ise 8-D ute 8-G maj 9-B te 9-D es 9-F IATA 10-D mungos 11-A on 11-C nis 11-F sort 12-A mnnn 12-F Aste 13-A tee 13-G aul 14-A õpetus 14-H uv 15-B am 15-D anni 15-G trü 16-A sn 16-C isase Ü—JA nea 17-D USA 17-G nej 18-A umbne 18-F Idla 19-A detsimaal.

Alla: A-1 üks roosike on tõusnud B-a recalsustunne C-1 gris D-1 pii E-1 immanentsus F-1 ja G-1 saneerima H-1 ostillaator I-1 neil kajastel väljal F-3 alias D-4 v.a. C-5 gameet D-6 kauemini F-8 einsatsis G-10 go E-12 nuum G-12 sa H-12 tuur B-14 paneme D-14 tasun G-14 etenda E-16 ase H-16 sela F-17 aim.

TÖSTESPORDI MÄÄRUSTEST

Jaan Talts, Mehhiko hõbe ja Müncheni kuld, ületas teatavasti oma kaalukategoorias esimesena maailmas 500 kilo piiri tõstjate kolmevõistluses, ja vähe puudus, et ta oleks järgmises kaalus esimesena kogunud 600 kilo. Selleks oli tegelikult aega veel 1. jaanuarini, mil loobutakse surumise momendist, mille hindamine on alati valmistanud raskusi kohtunikele ja pannud nende erapooletuse "kaalule". Edaspidi võisteldakse ainult rebimises ja tõukamises.

Jaan Taltsile see on õnnetuseks, sest siiani kulus 50 protsenti tema treeningust just surumisharjutustele, kuna aga rebimine on tema nõrk punkt. Talts ennustab, et tulevikus võistlevad tõstjad tihedamini, kuna nüüd jääb vaid kuus võistluskatset endise üheksa vastu. Uues olukorras muutub kindlasti treeningusüsteem, algavad uued otsingud ja ehk 4—5 aasta pärast jõutakse kõige ratsionaalsema süsteemi juurde.

Rootsis läks surumine kolikambrisse kohe pärast Müncheni olümpiamänge, ja mitmesugused meistrid on juba selgitatud kahevõistluse põhjal. Hiljuti toimusid Växjös Götalandi meistrivõistlused, kus kergekaalus tuli võitjaks juba mitmendat korda Enno Mägi Göteborgist. Kogusummaks märgiti 257,5 kilo, mis on tunduvalt parem tema senisest "rekordist" rebimises + tõukamises, 245 kilo.

Tõstespordi kohta leidub paarkolm leheküIge novembris ilmunud taskuraamatus "Sportens lilla regelbok, 2" (Wahlström kirjastus). Võibolla oleks palju nõutud, et seal nimetatks uut kahevõistlust. Jäme viga on aga see, et autor ei tunne neid kaalukategooriaid, mis võeti kastuusele juba kolm aastat tagasi. Üliraskekaallased paigutati nimelt oma rühma (kehakaal üle 110 kilo) ja Talts võis hakata peremehetsema uues raskekaalus. (EPL/AR)

Ka Kanadas eestlasest vibumees

Nagu nüüd tagantjärele selgub, esines Kanada olümpiameeskonnas veel üks eestlane vibukütlide poolel. See oli "vanaolija" perekonda kuuluv Elmer Evert.

Tallinna spordiajaleht "Kehakultuur" jutustab, et Evert autogramme vahetades on oma eesti päritolust teatanud N. Liidu meeskonnas esinenud eestlasele Mati Vaikjärvele. Ta olevat vanamatega lahkunud Eestist 40 aastat tagasi — seega kuuludes ealt veteranide klassi. Mati Vaikjärv jäi 24-daks 2363 silmaga — kaaseestlane Elmer Evert oli umbes samas klassis oma tulemusega, saavutades 2359 silma.

● **USA-s tähitas Albany-Schenectady Eesti ühingu esimees dipl. ins. Väino Aare oma 50-ndat sünnipäeva. Ta lõpetas Stockholmi tehnikaülikooli a. 1951 tsiviilinsenerina ja töötas ASEA juures. 1954 asus Kanadasse, kus ta sai General Electric juures veejõugeneraatorite projekteerimise ala peainseneriks. Seiles ülesandes on ta külastanud paljusid riike. Praegu on ta sama firma USA peakontori juures uurimistööde projektijuhatajaks.**

RIEN RIVANOOLI veste
PAPAGOI PIPI

Ega meil omal ei olegi ühtki lemmikloomа, aga paar tükki on meie juures lihtsalt toidul. Marguse meresiga Minni, kelle elukaaslane viimati ära suri ja meie oma Tibu kallikene papagoi Pipi kuuluvad perekondlike pudulojuste hulka ja on meie juures hoiul.

Pipi on Minni kõrval uustulnukas, aga valitsemisohjad on ta võtnud täielikult üle.

See algab juba hommikuse ülestõusmise järele, kui Pipi oma puurist lahti on lastud. Siis istub ta Minni pealtlahtise puuri servale, koogutab peaga üle ääre ja alustab igahommikuse epistliga. Esialgu kõlb see õrnalt ja armsalt päriselt kanaarilinnu moodi, isegi ööbiku häälitsemist kuuleb sekka ja kui Minni sellest vadinast ikka veel puuris ringiratast tormama ei hakka, tuleb Pipilt päris haraka moodi kraaksumist kõigele lisaks.

Kui siis Minni kahele käpale tõuseb ja segajat nuusutada püüab, saab ta Pipilt heal juhul nokaga nina pihta või halvemal juhul kceratakse talle sabapeot ja valge juga jookseb selle järele üle Minni näo.

Päris võidumees on aga meie põdlasuurune Pipi siis, kui ta Minni toidukaussi lendab, enda seal birmsa kisaga kohevaks ajab, nii et suur ja paksuke Minni birmuga puurinurka poeb.

"Küll on häda nende noortega", laseb Minni enda kaugel-eemal köhuli, surub pea käppadele, tõmbab ajalehetüki üle kõrvade ja teeskleb magajat. Ei, Pipi ei kardaks kassi ega karu, see peab igaühele selge olema. Nüüd aga tõuseb ta uuesti lendu ja tõttab-Aadamale sõrme peale. Muidugi, asi tahab öiendamist. Pipi tammub Aadama sõrmel nagu aampalgil jalalt jalale, pöörab ettehoitvalt pea küljele ja igatiks peaks aru saama, et jutt on sellest:

"Ah niisugune sa siis oled! Ostsid mulle neid odavamaid! Aga ma ei ole mitte mõni niisugune, kes igat asja sisse sööb!"

Ja tõesti, hirsiköidrad, mis on muidu eriliseks maiusroaks, aga said 69 sendi asemel 49-ga ostetud, ripuvad puutumatult. Ripuvad kui häbiplekk neli päeva ja — uskuge või mitte — lciavad Pipi pooltõrksa heakskiidu alles siis, kui Aadam on tollele sõrmelistajale ära pidanud pikema loengu inflatsioonist, hindade tõusust ja üleüldse kokkuhoiust. Pipi saab aru, võtab lisaks mitmetele eriseemnetele ,mis sisaldavad vitamiine, aitavad tõsta meeleolu, eredaks teha sulgede värvi või teritada taibukust, nagu reklaam ütleb, ka odavaks peetud hirsiköttru.

Aga te ei teagi, kui palju majanduslikku kasu ja moraalset tuge teile loomakesed anda võivad.

Võtke, näiteks, olukord, kus naabrid on ostnud seinast-seina vaiba, mis on kallis ja pehme ja kuhu vajud sisse poole sääreni. Võin otsemaid kuulutada, et meie oleksime selle juba ammugi ostnud, aga meie Minni, kui tal jalutamise aeg on, tahab mööda paljast parketti sibada ja paksu vaipa üldse ei salli. Nii et, sellepärast siis.

Või kui sõpradel on tuliuus stereo, mis kõlab nagu mängiks orkester igast nurgast, siis meil oleks see olnud juba ei tea millal, aga Pipi oma õrnade kõrvadega ei salli sellist üleüldist hulgamist. Peategi on meil juba väga hea grammofon olemas. Mitte enam see vända ja suure toruga, aga niisugune, et pistad tepsli sisse ja läheb elektriga. Kui ta sisselülitamise juures teeb särtsu ja tuld välja lööb, siis on korgid läbi, tuleb keldris uued ja tugevamad sisse panna,külmutuskapp köögis välja lülitada ja selle asemel grammofon panna. Kui ta kohe alguses vedama ei hakka, tuleb plaati päripäeva näpuga lükata. Siis ta mängib vähemalt paar ringi ära ja siis tuleb uuesti lükata või ka rusikaga külje peale koputada.

Kui suvel juhtub, et muru jääb niitmata, võib igal ajal väita, et meie Minni tahab värsket rohtu ja võililli eriti, nii et sellepärast saab siis kasvatatud. Oleksime nõus samaks otstarbeks vastu võtma ka naabrite võililled, aga senini see suurt vastukaja ja naabrite võililleikasvatamist pole arendanud.

Kui Mäidarikud ümbermaailma reisile läksid, oleksime meie endastmõistetavalt kaasa läinud, aga kuhu sa, hing, Minni ja Pipi jätab! Ei saa! Muidugi, kui leiaks ühe just sellise üksiku paari, kellel on loomakeste jaoks eraldi tuba anda, kellel poeg käib nädalalõppudel kallikestega mängimas ja kus maadamil on aega lemmikutega päeva läbi juttu ajada. peale selle peab peremees ise hommikul kell 7.38 Pipi puurist välja päästma ja sõrme peal talle varavalgesed soputamised teha laskma. Maadamil endal tuleb kell 8.12, just pärast päevauudiseid, Minnile juua viia ja päeva jooksul täpselt ja hoolikalt ta diecdi eest hoolitseda.

No mis see ümbermaailma reis siis ära ei oleks teha, kui selliseid inimesi leiaks, aga — nüete — lihtsalt ei leia!

Eks ole tore!

EESTI MAJA WALLING. 34-I

Tel. 114777 (majavanem) 218134 (perenaine)

● **Eesti Maja soovib kõigile tegevuskülast ja õnnerikast uut aastat! Aasta algust võib kasutada tagasivaateks tehtud tööle ja ka selleks, et kavandada tegevust nüüd juba käes oleval uuel aastal 1973.**

● **Esimest tegevusaastat uues Stockholmi Eesti Majas** võib rahuldusega nimetada edukaks. Maja avades oli ju kaks peasihti — esimene, et avada osa majast eestlaste seltskondlikeks ja kultuurilisteks ettevõtteks ja teine, et koondada majasse võimalikuõ suur hulk eesti avaliku elu organeid , Seltskondlikud ruumid koos kohvikuga olid maja ametlikul avamisel valmis, samuti leidsid seal kohe peavarju Stockholmi Eesti Kogudus, Eesti Päevaleht ja Kultuuri Koondis. Need kõik majutatuna ühe-leainsale majakorrusele vastasid vähe visioonile eestlaste majast — rootsi üürilepingiaste arv oli nimelt üle 25. Esimeste ümberehitustega ühenduses olevate tööde kõrval peeti keerukaid ja aeganõudvaid läbirääkimisi ,et tühjendada osagi korteritest ja eriti, et saada luba järgmise korruse ümberehitamiseks meie organisatsioonide tarbeks, mis oli raske, kuna maja kuulub ju elamurajooni, kus kontoriseerimisprintsiibi suhtes on keeld. Aasta lõpul võis Eesti Maja siiski tervitada uute üürilistena Eesti Komiteed koos ERF ja EEsti Abiga, Balti Humanistide ühingut mitme üliõpilasorganisatsiooniga, korp! Filiae Patriae'd ja avaramatesse ruumidesse kolinud STockholmi Eesti Peapiiskoplikku kogudust, konsistooriumi ja peapiiskoppi. Peagi loodetakse ka eesti mudilasi uutes lasteaia ruumides näha. Eelkirjutatule vaatamata on majas siiski pearõhk rootslastest üürilepinglastel ja kas edaspidi võimaldub uute läbirääkimiste teel teistele eesti organisatsioonidele Eesti Majas ruumi valmistada, on eelmainitud üüriseadluse tõttu tõkkindel. Küll aga tervitaks Eesti Maja eestlastest arste ja hambaarste, kellele maja asukoht ja korterite suurus peaks võimaldama sobivat korteripraktikat.

● **Oiseses tulevikus on robustsed noorteruumid kavas,** milliste ehitusloa kättesaamine ja planeeritud tööd peaksid lubama noortel ruumide kasutuselevõtu kevadel. Ülalkirjutatust saab lugeja ehk väikeseettekujutuse, kuipalju lubade taotlemisi ja kontaktipidamisi isiklike külastuste, läbirääkimiste ja telefonikõnede näol maja käikupanek siiani on nõudnud. Selle pingutava töö on suurtes osades teinud praegune majavanem Mart Nurk, kelle sellelaadsest kulissidetagusest tegevusest Eesti Maja külastajal vist ettekujutust pole.

● **Ehitustöödest ja lubadest rääkides** võib veel mainida tähendavaid muudatusi köögis, mis on eelduseks, et taotletud ja saavutatud viinaluba (nn fullständiga rättigheter för slutna sällskap) tohib kasutama hakata.

● **Üldine seltskondlik ja kultuuriline tegevus** Eesti Majas on arenenud rahuldavast kevadpoolajast väga hoogsa sügispoolajani. Ruume üüritakse mihästi abonneeritult terveks poolaastaks kui ka korrast korda ja juba praegu, aasta algul, on tegevuskalendris üpris rõõmustavalt plaju tellimisi. Majas toimunud tegevuse mitmekülgsust on varem selle lehe veergudel mitmel korral käsitletud. Nimetada võiks uuesti vaid suurenevat noorte arvu, kes teed majasse on leidnud. Hästi areneva tegevuse tagatiseks on loomulikult perenaine pr M. Pärtma, kelle head tahet, töövõimet ja maitsvat eestipärast kööki külalised on juba õppinud hindama. Võiks ka uskuda, et lantshi- ja kohvikülalised paremate hindadega toitu kergelt ei leia ja sellegi tõttu kohvikut agaralt külastavad.

● **Eesti Maja uueaastasooviks on,** et esimese aasta tegevustendents samas suunas jatkub ja et ikka uued ja uued külalised sinna tee leiavad!

Läti mured vaimulike saamisega

NEW YORK (VES) — Läit luterliku kiriku ringkonnad on mures oma koguduste tuleviku pärast, kuna õpetajate praegune kaader on vananemas. Noorem generatsioon ei tundvat huvi usuteaduse õppimiseks. Praegu olevat teoloogiat õppimas lätlasist läänes vaid 5-6 noort.

Et luua soodustusi usuteduslikeks õpinguiks, on läti kirikud ühuselt otsustanud koguda 200.000 dollariline fond, millest hakatakse andma stipendiume usuteaduse üliõpilastele. Fond tegutseks kogu läänemaailma ulatuses.

Lätlastel on olnud kõne all ka oma USA-sinodi loomine. Küsimus on otsustamata ja veel diskussioonijärgus.

Nimetamised

Haridusminister on kinnitanud end. riigirevisjoni esimese revidendi **Johannes Molniku** Sveriges Författarfondi kamreeriks kuni 30. juunini 1974. Tegemist on ametiaja pikendamisega, kuna J.;Molnik on seda ametikohta täitnud juba ühe ametiperioodi.

● **New Yorgis sai 75-aastaseks dr. Elisabeth Judas, kes USA-sse saabus juba 1929 ja korraldas kolmekümnendatel aastatel USA-s näitusi Eestist ja pidas loengutd. Ta on on kirjutanud ka raamatuid ja avaldanud artikleid.**

Kui Läänemeres kalasaagid jäävad ikka vähemaks ja spordikaluritel ikka harvem "näkkab", siis Kanada järved on kalastajale ikka veel töeliseks Eldoraadoks — muudkui hiiva kalu välja ja suuri kalu . . . Muidugi on seal tegemist kalaliikidega, mida meie Rootsis ei tunne.

Maakera inimkond kasvas möödunud aastal 75 milj

WASHINGTON (EPL) — Washingtonis tegutsev rahvastikustatistika büroo (Population Reference Buraeu) andmetel kasvas 1972 aasta jooksul maailma elanike arv 75 miljoni inimese võrra, mis on 2 protsenti maakera rahvastikust. Loomulikult puudutab see kasv maailma majanduse, eeskätt aga toitlustamise küsimusi.

Need on küsimused, milledega tegeletakse juba 1850. aastast alates, sest siis selgus, et aastail 1650-1850 rahva arv maakeral kahekordistus (ületati ühe miljardi piir). Järgmine kahekordistumine toimus juba 80 aasta jooksul: aastail 1850-1930. Aastal 1975 ületab maailma rahvastiku arv 4 miljardi piiri kahekordistumine toimub juba 45 aasta jooksul).

Rahva juurdekasvu osas määrava tähenduse omavad arengumaad, kus sündimus on endiselt kõrge (ja läbi sajandite ka stabiilne! ning suremus madal. Näiteks esines arenevais maades juba aastail 1750-1800 iga 1000 elaniku kohta 41 sündi ja 37 surmajuhtumit, aastail 1960-1967 samuti 41 sündi, kuid ainult 18 surmajuhtumit. Seega ületas aastail 1750-1800 sündide arv surmajuhtumite arvu ainult 4 võrra, aastail 1960-1967 aga juba 23 võrra. Tööstusmaades esines aastail 1750-1800 iga 1000 elaniku kohta 38 sündi ja 34 surmajuhtumit (ülejääk 4), aastail 1960-1967 aga 20 sündi ja 9 surmajuhtumit (ülejääk 11).

Millises ulatuses üksikutes maades rahva arv suureneb, selle iseloomustusena esitab "Population Reference Buraeu" võrdleva statistika Rootsi ja Tseiloni kohta. Nimelt tuli 1971. aastal Rootsis iga 1000 elaniku kohta 13 sündi ja 10 surmajuhtumit (loomulik iive — 3), Tseilonil aga iga 1000 elaniku kohta 32 sündi ja 8 surmajuhtumit. Seega loomulik juurdekasv — 24. Mõlemad maad omavad peaaegu võrdsed suremus-arvud, kuid suure sündivuse tõttu on Tseilonil rahva loomulik juurdekasv 3 korda suurem kui Rootsis.

Olulise tähenduse maailma rahvastiku struktuuris omavad ka vanuserühmad: lapsed ja noored (kuni 19 aastani), tööprotsessi kuuluvad inimesed (kes 20-64 aastat vanad) ja vanad(65 aastat ja üle selle). Statistika näitab, et tänapäeval on maailmas palju noori, eriti arenevais maades. Näiteks moodustasid 1971. aastal maailma rahvastikust alla 15 aasta noored 37 protsenti, Aafrikas koguni 44 prots. Indias 42 prots, Mehhikos 46 prots., Brasiilias 43 prots. ja Boliivias 42 protsenti. Euroopas oli see protsent-arv aga ainult 25, Inglismaal 24, Prantsusmaal 25, Itaalias 24, Lääne-Saksamaal 25, USA-s 29 ja Nõukogude Liidus 28. See on näide, kuidas (kohati kuni ligikaudu 50 protsendini ulatuv) noorterühm koormab arenevate maade majandust (toitlustamine, koolid, hooldus jne.). Tööstusmaades on probleemiks jälle vanade suur arv ja rahva koondumine linnadesse. Kui aastal 1950 tööstusmaade linnaelanike arv moodustas 51 prots. nende maade rahvastiku koguarvust, siis aastal 1970 oli see protsent-arv juba 66 ja tõuseb 1980. aastal 71-le.

Tuleviku osas näitab "Population Reference Buraeu" statistika, et pärast 1975. aastat kahekordistub rahva arv maailmas juba 35 aasta jooksul, Euroopas 99, Põhja-Ameerikas 63, Nõukogude Liidus 77, Aasias 30, Aafrikas 27, Ladina-Ameerikas 25, USA-s 70, Jaapanis 58, Puna-Hiinas 41 ja Indias 28 aasta jooksul.

Sellest on sõltuv ka rahva sissetulek ühe isiku, samuti sotsiaalprodukt. Näiteks oli rahva sotsiaalprodukt ühe isiku kohta 1969. aastal USA-s 4240 dollarit, Nõukogude Liidus 1200, Jaapanis 1430, Hiinas 270, Indias 110, Egiptuses 160, Nigeerias 70, Türgis 350, Indoneesias 100, Filipiinidel 210, Argentiinas 1060, Inglismaal 1890, Prantsusmaal 2460, Lääne-Saksamaal 2190 ja Shveitsis 2700 dollarit.

Population Reference Buraeu arvestab, et aastal 1985 elab Euroopas 515 (1972-469) miljonit inimest ehk 10,4 (1972-12,4) protsenti maailma rahvastikust, Põhja-Ameerikas 274 (1972-231) miljonit inimest ehk 5,6 (1972-6,1) prots., Nõukogude Liidus 287 (1972-248) miljonit inimest ehk 5,8 (1972-6,5) prots., Aasias 2870 (1972-2154) miljonit inimest ehk 58,2 (1972-56,9) prots., Aafrikas 530 (1972-364) miljonit inimest ehk 10,7 (1972-9,7) prots., Ladina-Ameerikas 430 (1972-300) miljonit inimest ehk 8,7 (1972-7,9) prots. ja Ookeanias 27 (1972-20) miljonit inimest ehk 0,6 (1972-0,5) prots. maailma rahvastikust. Üldse elab 1985. aastal maakeral 4933 miljonit inimest 1972. aasta 3786 miljoni vastu.

Aastal 1985 moodustab tööstusmaade rahvastik ainult 20 prots. maailma rahvastikust, arenevate maade rahvastik aga juba 80 protsenti. Küsitakse: kas tööstusmaade rahvastik suudab siis veel hoida elavana (toitlustada, hooldada meditsiiniliselt) arenevate maade rahvastikku. Seega on neisse protsent-arvudesse kätketud rohke hulk probleeme, mis vajavad lahendamist, et ka aastal 1985 inimesed võiksid elada normaalset elu. India ja Hiina, samuti ka Jaapan, katsuvad sündide kontrolli kaudu oma rahvaarvu "plahvatuslikku" suurenemist pidurdada, kõik teised arenevad maad ei tunne veel seda probleemi.

Üldise juurdekasvu kokkuvarisemise võib Population Reference Buraeu arvamisel põhjustada toiduainete vähesus (kui tarvidus ületab tootmise), õhu, vee ja mulla saastumine ning sellest sõltuvad uued haigused ja üldine sotsiaalne kaos. Kõik see võib toimuda juba siis, kui maakera rahvastik ületab 8-14 miljardi piiri (EPL/LTE)

"Estonia" reis "Sirp ja vasaras"

Estonia ooperiballeti külastus Rootsi leidis okup. kodumaal äramärkimist 15. detsembri Sirp ja Vasara veergudel lühikommünikeena.

Selles loetletakse soliste, avaldatakse tänu reisi korraldajale Harri Oltile, üteldakse, et Ingmar Bergman on isiklikult Mai Murdmaad tema koreograafia eest tänanud ja sellele kõrge hinnangu annud, et etendusel viibisid vanad estoonlased Milvi Laid ja Aarne Viisimaa ning helilooja Ed. Tubin abikaasaga ja ka rootsi kultuuritegelasi. Mis rootsi ajakirjanduse ütles, seda ei refereerita, märgitakse vaid: "Ajakirjanduses ilmus rohkesti Estonia balletile pühendatud retsensiooone ja kirjutisi". Samal leheküljel avaldatakse Stockholmis esitatud Mai Murdmaa balletile "Luigelend" ulatuslik ja väga kiitev arvustus — Stockholmi rootsi arvustus pidas seda teatavasti nõrgimaks esitatud kolmest balletist.

Menukas Käbi Laretei ei saanud lumetormi tõttu koju lennata

TORONTO (EPL kirjasaatjalt) — 1972 aasta suurimaks eesti muusikaliseks sündmuseks läänemaailmas oli kahtlemata Toronto Massey Hallis 14. dets. korraldatud kohaliku eesti meeskoori suurkontsert sümfooniaorkestriga ja Käbi Lareteiga solistina, mille kulusid arvestati ümmarguseit 50.000 kroonile. Kohale tuli 1500-pealine publik. Toronto kanada ajakirjandus pühendas kontserdile eriist tähelepanu, rõhutades, et eestlased on Kanada etnilises peres kõige viljakamad muusikaharrastajad, tutvustades mitte ainult oma, vaid ka Skandinaavia rahvaste muusikat.

Kontsert algas Rochesteri Filarmoonia Orkestri ettekandega Taavo Virkhausi juhatusel. Enam kui 60-liikmeline orkester esitas sissejuhatuseks J. Sibeliuse "Finlandia" edasi Edv. Griegi "Isamaa", kusjuures viimases laulis soolooosa bariton Avo Kittask. Järgnevalt tuli Ameerika mandril esiettekandel katke Ed. Tubina uuest (üheksandast) sümfooniast 25-minutiline kestvusega. Kuna Toronto publik pole paarikümne aasta kestel Ed. Tubina ulatuslikumatest teostest midagi kuulnud, siis oli uue Tubina sümfoonia esiettekande vastu üldiselt laialdane huvi.

Seda huvi võis märgata juba enne kontsertigi, mil mõnes ringkonnas tehti ka kihutustööd kontserdi vastu üldse. Publik võttis aga esitatu vastu kauakestvate kiiduavaldustega, seda enm, et see kui eesti helitöö esitati ameeriklaste orkestril eestlase juhatusel.

Pärast vaheaega jätkunud kontserdil esines Toronto Eesti Meeskoor T. Virkhausi juhatusel orkestri saatel kahe lauluga. Niihästi R. Tobiase "Eks teie tea" kui ka Villem Kapi "Põhjarannik" võeti erakordselt elava aplausiga vastu.

Kontserdi lõpuosaks oli õhtu tulipunktina Käbi Laretei esinemine orkestri saatel (Edvard Griegi "Conserto in a minor" neljas osas). Käbi Laretei saavutas Toronto publikult vastuvõtu, mille osaliseks senini veel ükski pianist pole saanud. Ta meisterlikku esinemist nautis 1500-pealine publik sõna kõige otsemas tähenduses suurima elamusega.

Kontserdi lõppedes tuli meie rahvusvahelise nimega pianistil mitu korda publiku ette tulla. Lisapala ta aga ei andnud, kuna ta esinemine toimus väikeses palavikus, mis järgmisel päeval sundis teda voodisse. Kontsert lõppes hilja.

Järgmisel päeval võtsid Toronto päevalehed "Globe ja Mail" ning "Star" eestlaste-ameeriklaste kontserdi lähemale vaatlusele, kusjuures mõlemate lehtede hinnang oli üldiselt heatahtlik, eriti mis puutub Toronto Eesti Meeskoori osasse. Samaaegselt avaldasid mõlemad lehed aga üsna teravat kriitikat Rochesteri orkestri ja ta juhi arvel. Tagasihoidlikud olid ka mõlemad ajalehtede kriitikud Käbi Laretei esinemise osas, kusjuures ühe ajalehe arvustaja arvates ei pääsenud Käbi Laretei mäng täieli määral mõjule mitte just hea klaveri pärast, teise arvates aga puudunud pianisti ja orkestri vahel vastastikkune kokkumäng ja kooskõla. Ka Ed. Tubina uue sümfoonia kohta ei olnud kanada arvustajail midagi eriti imetlusväärset öelda.

Kuigi Käbi Laretei pidi järgmisel päeval pärast kontserti Rootsi tagasi lendama, pidi ta puhkenud lumetormi tõttu Torontosse jääma, sest reedel pärast lõunat katkesid Torontoga kõik lennuühendused.

Kohalik elu

STOCKHOLM

Filatelistide Ühingu

järgmine klubiõhtu toimub neljapäeval, 11. jaanuaril kell 18.30 Eesti Majas, Wallingatan 34. Kõik teretulemast!

● **Stockholmis sündis Kai (n-na Remmelgas) ja Toomas Puurile poeg.**

Kas teie lapsed

ja lapselapsed loevad

EESTI PÄEVA-LEHTE?

Selle kaudu seotakse nad eestlusega ja Eesti probleemidega. Paljud vanemad peavad oluliseks tellida lehte ka oma lastele kingitusena, et nad harjuksid eesti oma lehte lugema.

SOOVITAGE EESTI PÄEVALEHTE NENDELE, KES VEEL EI OLE TELLIJAD

EPL saadab meeleldi proovinumbreid.

Vasakpoolsel pildil esitavad esimese ja teise klassi õpilased jõuluevangeeliumi. Parempoolsel episood näidendist. Vasakult Eevi Kaar, Linda Neemelaid, Toomas Tartu ja Koidu Viir. (EPL-foto Jaan Laurits).

Göteborgi Eesti Algkooli jõulupeo kava kajastas koolikat tööd koolielus

GÖTEBORG (EPL) — Göteborgi Eesti Algkooli jõulupidu peeti laupäeval, 16. detsembril Gamlestadi Medborgarhusis. Peo avas kell 17 koolijuhataja Eero Tarjus, kes ülsna põgusas sõnavõtus tõstis esile jõulupidude traditsiooni, mis on ainulaadne kogu maailmas ning eesti kultuuriclus kaugele tagasiulatuv. Kooli-jõulupidudest on ikka osa võtnud kolm põlvkonda: lapsed, nende vanemad ja vanavanemad. Kolm põlvkonda võis ära märkida ka Göteborgi Eesti Algkooli nüüdsel jõulupeol, kellede kokkutulek ulatus ligi 300-ni. Rohkem poleks enam rahvamaja saal suutnud vastu gi võtta. Noorus ja selle elevus oli teadagi valitsev.

Kavas oli ligilähedalt 40 etteastet. See koosnes aga enamikult lühipaladest, mis viidi läbi hoogsa rütmiga. Algas see Luuka Jõuluevangeeliumiga, mille esitasid I ja II kl. õpilased sellise tõsiduse ja kordamineku-ga, et see kinnitas vanemaiski tundeelamusi aegumatu ja asendamatu jõulusündmuse ümber. Laste rüetus ja lavale suunatud valgus lisas sellele sündmusele vastava miljöö.

Jõulupalvuse pidas õpetaja Jaan Rebane. Palvusele kaasnes kaks koguduse-laulu — üks roosike on tõusnud ja Oh sa õnnistav.

Palvusele järgnes Jõulutervitus Eestile, mille esitas VI kl. õpilane Margi Lokbik. Ja siis jatkus kava I ja II kl. õpilaste ettekannetega. Esitati terve rida jõulu- ja talvekohaseid deklamatsioone.

Ettekandeist selgus, et need, kes alustasid oma esimest kooliaastat alles neli kuud tagasi, said oma emakeelsete deklamatsiooni-ütlemistega hästi toime. Mõni väärinuks isegi hinnangut: väga hea. Deklamatsioonidele järgnes kolm laulu, lauldud samuti I ja II kl. õpilaste poolt. Need olid: Oh, lapsed, kõik tulge, Igal aastal jälle ja Läbi sahiseva lume. Klaverisaate teostas koolijuhataja Eero Tarjus.

Õpilas-ettekannete teise osa täitsid III-IV ja V-VI kl. õpilased — teadagi suurema kindlameelsuse ja iseteadvusega, sest nad on juba mitu korda varem oma esinemistulest läbi käinud. Nagu deklamatsioonid nii õnnestusid ka klaveriettekanded, mis seisnesid lühipalades ja olid heaks vaheldu seks sõnalistele ettekannetele. Kava esimene pool lõppes kolme lauluga III-IV ja V-VI kl. õpilaste koorilt.

Lauludeks olid: Jõululaul, Jõuluöö ja Tiliseb aisakell. Nimetatud laulude ettekanne, juhatatud Eero Tarjuse poolt, kujunes eriti huvipakkuvaks, sest V ja VI kl. õpilased kaastasid laule vilespillidega, mis varieeris kõlavust ja lisas hoogsust. Publik soovis viimase laulu kordamist ja see soov täideti.

Deklamatsioonide-laulude kava lõppedes saabus külla jõuluvana, kes oma hääle ja olemisega meenutas Elmar Ojastet. Kinkepakke oli nii rohkesti, et nende kandmiseks oli jõuluvana "palganud" kandjad. Neid jatkus väikelastele, õpilastele ja ka õpetajaile.

Vaheaega, mis algas jõuluvana lahkumisega, veedeti elnelauaruumis, kus õpilaste emad serveerisid kohvi kõrvale rikkalikus valikus maitsvaid kodu-küpsiseid ja kus jagati välja loteriivõite.

Jõulupidu lõpetati näitemänguga "Lumememm ja ihnuskoi", mille tegelasteks olid III ja IV kl. õpilased, kes olid hästi sisse elanud oma osadesse ja mängisid nii, et sellest kõik pealsed rõõmu ja rahuldust tundsid. Ka näidendi põhiidee "headus võidab kurjuse" sobis hästi jõuluüritusega.

Eero Tarjus oli näitejuhina osalised sobivalt rakendanud ja nende sõnastust ja liikumist hästi juhendanud. Lumehelveste tantsu oli toredasti seadnud õpetajanna Mare Köster, ja värvirikka ning näidendi miljööd tabava dekoratsiooni meisterdajaks oli Arnold Sirkel.

Kõik õpilaste ettekanded, näidend kaasa arvatud, kiideti intensiivsete käteplaksutamistega heaks. Kuna jõulupidu on ju ka kooli pooleaastase töö tagajärgede kajastajaks, siis selle kordaminek eeldab ühtlasi kordamincku tunnustamist koolitöös. (EPL/MR).

● Maontrali Gaidi-ja Skaudisõprade Selts valis uude juhatusse: Aleksander Soom (esimees), Jüri Müürsoo, Leida Helde, Juhan Kivestu ja H. Luik. Revidendid on Ermi Suomet, E. Leetmaa ja A. Siiman.

METSAKODU UUDISMAA

POSTIARVE 694771 FALKÖPING

VABAÕHUPIIRKOND EESTI SKAUTLIKELE NOORTELE

Lühiteated Ameerikast

● President Nixon saatis NATO pakti riikide välisministrite konverentsile Brüsselis kirja, milles kinnitas, et USA ei too oma sõjaväegesid Euroopast ära enne kui oma väeld Ida-Euroopa riikidest välja tõmbab ka N. Vene.

● Alabama kuberner Georg Wallace süütas lõhkeainete plahvatuse, millega alustati 400 km pikkuse laevasõidu kanali kaevamist, mis läheb maksma enam kui 500 milj. dollarit ja laevaliiklusega aitab kaasa 23 osariigi majandusele.

● Valgest Majast rõhutati, et ei ole tehtud muudatusi N. Vene kompartei peasekretäri Leonid Brezhenvi kevadel USA-sse küllasõidu karvas, kuid diplomaatlikes ringkondades teatakse kinnitada, et Brezhnev tahab enne küllasõitu ära oodata president Nixoni poliitika kujunemist.

● Üleriikliku tervishoiu statistika keskuse andmeil on sündimus USA-s langenud alla nullpunkti, nii et ajajooksul võib USA elanike arv hakata langema. Surijate asendamiseks peab iga perekonna kohta olema 2.+0 sündimist, praegu on aga ainult 2,08 sündimist.

● Ameerika protestantlike kirikute peanõukogu valis oma presidendiks New Yorgi neegrivaimuliku, 45-a. Sterling Cary. Hiljuti valiti neeger ka protestantlike kirikute maailmanõukogu juhiks.

● Tööministeriumi andmeil on USA-s tasulisel tööl 82,5 milj. isikut; tööta on ainult 5,2 prots. kõigi töövõimeliste üldarvust, sellega väikseim protsent viimase kahe ja poole aasta jooksul.

● USA kompartei peasekretär Gus Hall ütles, et parteil olevat USA-s praegu 17.000 maksumaksjat liiget. Mõni aeg tagasi oli liikmete arv olnud märksa väiksem, kuid Angela Davise protsess oli toonud juurde uusi liikmeid, arvatavasti peamiselt mustade hulgast. G. Hall kinnitas, et USA kompartei töötas intensiivselt Davise kampaanias.

Lääne-Berliinist leiti Bormanni luukere?

Berliinist leitud luukere koos kolbaga tõestab lõplikult, et kunagise natsipartei riigijuht ja Hitleri sekretär Martin Bormann suri sõja lõppfaasis, väidab Lääne-Saksa nädalaajakiri Stern. Kraanium on kindlaimaks tõendiks, kuna selle hammaste paigutus ühtub täielikult skitsiga, mille mälu järgi joonistas Bormanni kunagine hambaarst.

Peale selle on hammaste vahelt leitud klaasikilde, mis laseb oletada, et Bormann pärast Hitleri punkrist põgenemist võtnis mürki. Tavaline enesetapu moodus tol ajal oli klaasist tsüankaaliumikapsli katkihammustamine. Seda tegi muuhulgas ka Eva Braun, arvatavasti ka Hitler ise.

Invalidenstrassel toimunud kaevamistel, mis toimusid üne uue hoone ehitamise jaoks, leiti veel teine luukere. See kuulub Sterni kohaselt professor Ludwig Stumpfeggerile, kes oli Hitleri ihuarst. Mõlemad sooritasid enesetapu pärast "Führerpunkrist" põgenemist 2. mail 1945.

Berliini linnaprokurör Wilhelm Metzer märgib, et arvatavasti jõutakse puht-meditsiiniliste uurimuste kaudu samadele tulemustele, mida on avaldanud Stern. Ta lisab juurde, et hammaste paigutuse skeemi ei saa siiski vaadelda absoluutselt kindla tõendina, kuna see on tehtud mälu järgi.

Oletatakse, et lõpliku selguse annab siiski luukere mõõtmine, mida Berliinis toime panevad parimad sellekohased eksperdid. Kuna leitud jäänused on väga hästi säilinud, on võimalik enamvähem kindlaks teha, kuidas inimene oma eluajal välja nägi. Peale selle on arhiivides olemas erakordselt palju andmeid just Bormanni ja tema mitmesuguste kehalistе tunnusmärkide kohta.

Seda sellepärast, et Bormanni on alates sõja lõpust taga otsitud kui üht natsiriigi julmimat sõjaroimarit. Bormanni jäljetult kadumise ümber on aastate jooksul rohkesti spekuleeritud, kusjuures on oletatud, et ta kuidagiviisi pääses ja põgenes Lõuna-Ameerikasse. Sinna on teatavasti põgenenud terve rida kõrgeid natsitegelasi, keda praegugi otsitakse. Tuntuim senitabatuist oli Adolf Eichmann, kes Iisraelis toimunud kohtuprotsessil surma mõisteti ja poomise läbi hukati. Seoses Nürnbergi sõjaroimarite protsessiga lubati Bormanni tabajale umbes 150 000 krooni "peraha". Palju kordi on "absoluutse kindlusega" tõestatud, et Bormann on elus ja elab Saksamaalt kaasa võetud varandustest vürstlikku elu kusagil Ladina-Ameerikas. Ent teda pole kunagi keegi näinud — loomulikel põhjusil, kui nüüd Berliinist leitud inimjäänused tõepoolest kuuluvad Bormannile.

Võib juurde lisada, et alles hiljuti esitati fantastiline teooria, mille kohaselt Martin Bormann oli N. Liidu agent, varustades vene sõjalist juhtkonda reeglipäraselt Saksa peakorteri kavadega. Sama teooria kohaselt siirdus Bormann venelaste Berliini saabudes kohe N. Liitu, kus teda kui "kangelast" vastu võetud. (EPL/JA).

Lähist Maailmast

● 14;AASTANE GURU kelle õige nimi on maharaj Ji, on loonud usu, millel on liikmeid üle maailma juba üle miljoni. Tema usk nõuab lihtsaid eluviise. Keelatud on lihasöömine, televisiooni vaatamine, alkoholi tarvitamine, seks, kino ja abielu. Oma palga peavad liikmed andma oma kogudusele. Guru ise ei ela aga kaugeltki nii lihtsalt. Tal on luksuskorter teenijatega, kapid täis moodsaid ülikondi ja 2000-dollariline käekell. hiljuti ta soetas endale uue kullavärvilise luksus Rolls-Royce. Guruusulised, kes koguvad raha tänavail tantsides ja mängides, tahavad talle nüüd osta jet-lennukit, et "usuisa" võiks alati vabalt ja kiiresti ühest maailma servast teise lennata. Guru kohta öeldakse, et oma vanuse suhtes on tema matemaatika natukene segi. Tegelikult ta peaks olema kaugelt üle 20-ne. Võibolla ta on isegi juba 30 a. piirides.

● ESIMENE LIIKUV TREPP lasti käiku 1900. aastal ja nimelt Pariisi maailmanäitusel. Selle ehitas Ameerika firma Otis Elevator Co. Järgmisel aastal trepp toodi tagasi USA-sse ja pandi tööle Gimbelsi äris Philadelphias. Liikuvale trepile võttis patendi Nathan Ames tegelikult juba 1859. a., kuid esialgul ei olnud selle järele tarvidust.

● Nagu "U.S. World Report" kuuleb, tahetakse olümpiakangelast Max Spitzi tuua Washingtoni ja rakendada tööle Nixoni administratsioonis kehalise kasvatuse alal. Ujumiskuulsus olevat juba saanud kutse võtta osa Nixoni ametissevannutamisest jaanuaris.

● Lennuliinide juhtkondades on kavad vähendada nn. economy (teise) klassi mugavusi. Kava näeb ette istmete kitsamaks muutmist ja tagasihoidlikumat toitlustamist.

Kavas on veel kolmanda klassi asutamine, kus mugavused on veelgi vähemad. Esialgul on kavas muudatused läbi viia rahvusvahelistel lendudel.

Jõulumeeleolusid Metsakodust

Väike Utvängstorpi maakirik, eestlastele tuntud juba paarkümmend aastat tagasi kui Metsakodu "oma" kirik, on jõululaupäeva südaööl viimase kohani täidetud. Tuuakse lisatoolegi. Silm otsib kirikuliste hulgast tuttavaid nägusid, neid on vähe. Mõned eesti perekonnad Falköpingist, kus eesti jõulujumalateenistust juba aastaid pole peetud, on sõitnud siia jõuluevangeeliumi kuulama.

Pensioneeritud praost jutlustab jõuluööst kui jumalaööst, võrreldes Petlemma Tivedeni põlismetsapiirkonnaga. Tiveden, müsitilise pimeduse, nõiduse ja saladustega ümbritsetud metsakolgas, mida varem välditi, on nüüd saanud mingi uudsuse valguse. Hiljuti võisime ajakirjanduses lugeda, et Tivedeni kavatsetakse kujundada rahvuspargiks. Sinna asus mõni aasta tagasi elama ka suur eestlaste sõber piiskop Sven Danell.

Kuigi praosti sõnad on selged ja kõigile arusaadavad, tundub ta hääl väsinuna ja kulununa. Mõte läheb üle meie oma peapiiskopi karjasekirjale jõuluks, kus muude murede hulgast jäi meelde eesti õpetajaskonna järelkasvu probleem. Näib, et pererahvalgi samad mured.

Silme ette kerkib üsna värske mälestuspilt suviselt Kotkajärve maailmalaagri avamiselt, kus vaimuliku talituse peab noor kirikuõpetaja Tõnis Nõmmik. Mõni tund pärast laagri avamist näen teda mereskautide vormis energiliselt astumas oma lipkonna all-laagri poole.

Samal ajal kui praost räägib edasi jumalaööst, on mõte jõudnud üle Läänemere Saaremaa Püha koguduse juurde, kuhu palju aastaid tagasi tuli õpetajaks noor mees, kelle nimeks oli Harri Haamer. Skautliku noortetööga tegelenud, tundis ta noori ja nende huvisid. Tal oli noortele palju ütelda, mis nende südameisse püsima jäi, tal oli kerge noortega kontakti loomine. Vanemad võibolla ei uskunud omi silmi, kui kirikuõpetaja pärast jumalateenistust poistega kiriku taga jalgpalli mängis, noored tahtsid aga oma õpetajaga koos olla ka vabal ajal.

Vahepääl kui mõtetes olen taaskohtunud kirikuõpetajatega, kelle elutöö on olnud tihedalt seotud skstuliku noortetööga, on praostihärra jõudnud teadete juurde ning mainib, et tänane korjandus läheb Skaraborgi piiskopkonna kodu Flämslätti toetuseks.

Flämslätt asub looduskaunis Valle kihelkonnas Skara läheduses ning on loodud piiskop Sven Danelli algatusel noortelaagrite, kursuste, leerilaagrite ja muude kiriklike kokkutulekute keskuseks. Paaril korral on osa sealset tegevust üle toodud ka Metsakodusse, kus piiskopkonna noortenõukogu on oma suvilaagreid pidanud — osavõtjatega tervest Skaraborgi maakonnast.

Utvängstorpi kirikust Metsakodusse on kolm kilomeetrit. Seda teavad mitusada eesti noort, kes leerilaagrites mitmel korral seda vahemaad käinud. Nii ei võta ka mõttelend kirikust Metsakodusse palju aega. Eesti noorte vahekorrale jumalaga, eest kirikuga ja Metsakoduga on viimase seitsmeteistkümne aasta jooksul palju tähelepanu pööratud.

Kuivõrd tähtis on asjaolu, kas kõik sääl toimunud kristlikud talitused on toimunud kusagil kirjapandud eeskirjade kohaselt — jäägu siin arutamata. Kuid vaevalt on Rootsimaal kohta, kus nii paljudele eesti noortele on emakeelset jumalasõna kuulutatud, õpetatud ja selgitatud kui just Metsakodus. Kaks vabaõhualtarit Kirikumäel on ajahammas jõudnud nende aastatega läbi pureda. Kolmanda ehitamiseks on Metsakodu väljaehitamisplaanides seda teha koos kellatorni või koguni väikese metsapalvekoja püstitamisega.

Mõte lendab taas siit Metsakodu piirimaadelt eestlaste keskustesse ja kogudustesse, kus jõululaupäeval kirikud täis kaasmaalasi. Läbi orelimuusika kuuleks nagu kaugelt kostuvat sõnumit — "Tänane korjandus läheb Metsakodu kellatorni püstitamiseks Kirikumäele, kus kolme aasta pärast — 1975 kohtuvad eesti skautlikud noored tervest maailmas."

Oli see soovunelm jõuluööl, et tunneksime endid ühise eesti kogudusena siin võõrsil, vaatamata sellele, millises kirikus viibime just geograafiliselt? Võibolla oli see lootus, mis kunagi teostub. Siiras vahekord eesti kiriku ja skautliikumise vahel tuleks kasuks kogu meie rahvusgrupile, mitte üksnes silmapilgul, vaid ka kauges perspektiivis.

Väljudes kirikust härmatisega ehitud jõuluöösse, vilguvad kirikuteel elavad tuled. See tee viib ka praegu talveunes puhkavasse Metsakodusse. Lootusi oli, et jõuludeks saab Metsakodu moodsa aja valguse elektrivoolu sissetoomisega, kõrgepingeliini tööd aga hilinesid. Rajurite talipäevad jõulu ja uueaasta vahel, juba tavaks kujunenud talvine üritus Metsakodus, saab ka seekord veel nautida õhtuti romantilist petrooleumitule valgust. Tänavu tuleb sinna üle paarikümne eesti noore, et proovida Metsakodu talvevõlusid.

Tavakohane lumavaip metsa all ja uisujää Luigejärvel puudub küll seekord, puhas loodus aga ahvatleb omakorda suvistele mängudele ja matkadele rohetava okaspuumetsa rüpes.

Traditsiooniline Metsajõulupuu, Metsakodu oma jõulude tähistamine toimub alles Kolmekuningapäeva õhtupoolikul. Metsajõulupuu, kus esmakordselt süüdati küünlad 1953.a. jõulude eel ja mille juures ka edaspidi kuulatakse jõulupalvust, on vahepääl üsna suureks tarbepuuks kasvanud.

Et säilitada Metsakodu loodust ja miljööd, alustati juba aasta tagasi omapärase aktsiooniga, mille nimeks on "Oma puu Metsakodus".

Kuigi hoogtöö peaeesmärgiks on Metsakodu looduskaitse, loodetakse sellega ka hankida sissetulekuid Metsakodu väljaehitamiseks ajakohastele nõuetele. 1974 aastaks, mil Metsakodu saab 20 aastaseks, loodetakse müüa 1000 puud — vähemalt üks puu igasse eesti leibkonda Rootsis. Vastavalt "Oma puu" asukohale on puu hinnaks 25 või 50 krooni.

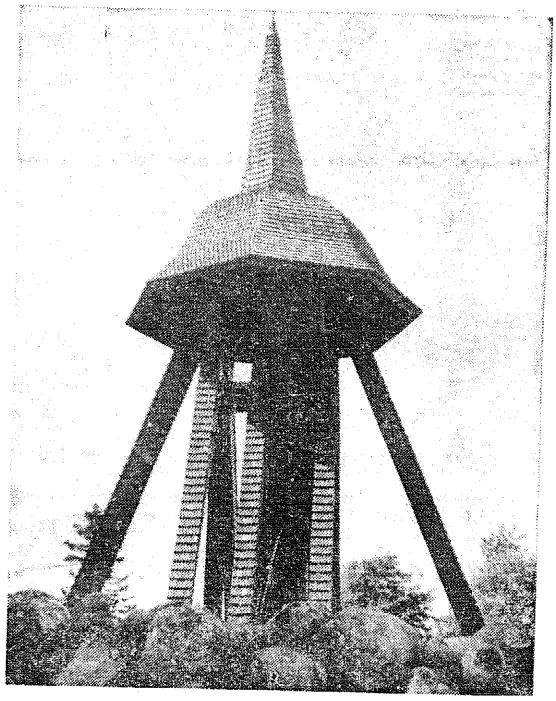
Iga ostetud puu märgistatakse kadakase nummerdatud nimemärgiga ja omanikule antakse välja vastav omanditõend. "Oma puu" ostmisel on aga üheks tingimuseks, et omanik ei tohi seda maha võtta. "Oma puu" on saanud populaarseks rahvusliikuks kingituseks nii üksikisikutele kui ka organisatsioonidele. Eesti Skautlike Noorte Maleva Rootsis poolt kingiti näiteks maailmalaagris Kotkajärvel oma puud Metsakodus kõikidele Eesti Gaidide ja Skautide Malevatele vabas maailmas ning kutsuti neid vaatama oma varandust Metsakodu Maailmalaagris 1975.

Esimene suurem puude märkimine omanike poolt toimus viimasel suviharjapeol, kui vähemalt poolsada inimest läksid metsa oma puud otsima, nimesilt ühes ja haamer naeltega teises käes.

Suvised metsamärkijad ei hirmutanud ära Metsakodu oma rähna, kelle energilist toksimist võib kaugele kuulda läbi talvise vaikuse. Mõni aasta tagasi toksis ta lipuvardasse niivõrd suure augu, et varras tuli maha võtta ja parandada.

Kuid eks ole rähn oma moodi Metsakodu valvurgi, et üraskid ja muud söödikud Metsakodu puid ära ei hävitaks.

GUSTAV ILVES

Utvängstorpi vana kiriku vana kellatorn.

Usuteaduse õppijaid okupatsiooni oludes

Teatavasti on N.Liidus usk riikliku põlu all, vaatamata sellele, et põhiseadus näeb ette usulist vabadust. Usuteaduse õpinguiks puuduvad ülikoolides võimalused. Puudust on püütud leevendada vaimulike ettevalmistamiseks korraldatud kursustega, milliseid riik hädavaevu sallib.

Ka okup. Eestis väheneb iga aastaga ülikooli haridusega vaimulike arv kuna vajadus teatud määral on konstantne, valmistatakse ette asendajaid konsistooriumi juures loodud kursustel, n.n. instituudis.

Läände jõudnud andmeil on instituudis Vana Testamendi ja semi keelte õppejõuks Evald Laag. Ajaloolist usuteadust õpetab Voldemar Ilja, kes ühtlasi on Eesti kirikuloo magister. kursuste dekaaniks on Ago Viljari jne.

Pärast kursuste lõpetamist — õppida saab ka kaugõppe teel — on võimalik saavutada ka magistrikraade. Üheks magistrikraadi taotlejaks oli mõni aeg tagasi Eenok Haamer, keile isa Harri Haamer omal ajal tegutses Tartus Pauluse koguduse õpetajana. Kuuldavasti on Harri Haamer praegu kirikuõpetaja Tarvastus.

Eenok Haamer on seega siirdunud isa jälgedesse. Eestist saabunud andmete kohaselt lõpetas ta kaugõppe teel gümnaasiumi, seejärele vaimulike kursuse. Nüüd on ta õpetaja Lohusuu ja Mustvee kogudustes, kus tema abikaasa ühtlasi tegutseb organistina. (VES).

LASKURITE SAATUSEST

Teatavasti jäi suurem osa Eesti maailmakuulsaist laskemeistreist sõjas kadunuks. Pikkamisi on aga tulnud andmeid nii ühe kui teise saatusest. Viimasena kuuleme ühes äsjases Tallinna "Spordilehes", et meie kõige kuulsam laskur ja Helsingi MM-võistluste sangar Elmar Kivistik on elus ja terve ning töötab Saadjärve kolhoosi Voldi osakonna töökojas treialina "Spordilehe" korrespondent O. Türn on olnud vanameistrit usutlemas ja kirjutab järgmist:

"Pilatuse tusk oli elutormide kõrval lapsemäng. Tondi sõjakoolist viis tee otse rindele. Lahingud Dnos ja Staraja Russas. Vangipõli fashistide käes ja mitmed katsumused veel peale selle".

Võib järeldada, et nende katsumuste hulka kuulus ka Siberi vangipõli, nagu enamikul neist Eesti sõdureist, kes Staraja Russa juures üle tulid, saksa okupatsiooniajal Eestis tegutsesid, venelaste tulles kodumaale jäid ja võib-olla metsades end vajasid.

Ilmselt on Kivistik vabaks lastud umbes 15 aastat tagasi. Leht kirjutab: "Elmar Kivistik ütleb, et laskmissemõtted tulevad vahetevahel nüüdki peale. Tartu rajooni meistriks sai end põmmutatud veel kümmekond aastat tagasi, Jõgeva valdustes tahaks seda ametit nooremalele õpetada".

Vanameister, kes hiljuti sai 67-aastaseks, veetis oma noorusaastad Saadjärve kaldal. Nüüd on samas tagasi. On rahul esimehega: "Meil on tore esimees. Jäi nõusse, et ehitame siia töökoja kanti tiiru. No mina, vana mees, küll üksi ehitama ei hakka. Esimehega kahekesi ka ei jõua. Nooremate meeste huvi kipub kergesti kaduma," lõpetab Elmar Kivistik intervjuu.

Seega on teada nüüd enamiku endiste laskemaailmameistrite praegune saatus. Luzerni MM-võistluste sangar August Liivik vahistati juba suvel 1940 kui Kaitseliidu Järva Maleva instruktor.

Gustav Lokotar pääsis sõttaminekust tänu õnnetusele, mille ohvriks ta sattus Petseri laagris 1941. Perud sõjavähebusest vigastasid maailmameistrit seljast ja vasak õlavarreluu murdus. Sellisena jäi Lokotar tsiviili ka saksa ajal ja õppis viimaks ümber bussijuhiks, kellena töötas kuni 1966, kui suhkruhaiguse tõttu nägemisvõime halvenes. Ta suri 12. oktoobril 1969, just oma 70-ndal sünnipäeval.

Neljast suurest noorim: Harald Kivioja viibib pagulasena Rootsis, olles juba ammu seltskondlikust elust tagasi tõmbunud. Ülejäänud maailmameistreist viibib Stokholmis Villem Jaanson, kuna Eestis on (vanuse järjekorras) Ernst Rull, Johannes Vilberg, Alfred Kukk ja Kaarel Kübar. Viimaseist tegid Rull, Vilberg ja Kübar aktiivset laskesporti ka pärast sõna. (VES/REIN).

Türgi venitab leedulaste protsessiga

ANKARA (VES) — Leedulasist põgenike, isa ja poeg Brazinskaste kohutprotsess Türgis on ikka veel tiumumata ja mõlemad põgenikud istuvad endiselt vanglas. Brazinskased kaaperdasid nimelt Vene lennuki, sundisid selle lendama üle Musta mere Türgmimaale, kusjuures tekkinud rüseluses surma sai juhuslikult revolvrikuulist venelannast stjuuardess.

Venelased on mängu pannud kogu oma mõju, et Brazinskaseid kätte saada, hukkamiseks Venemaal teistele hirmuks. Neil läks korda hiljutisel kohtulikul arutusel Brazinskastele lasta kohtu poolt määrata N. Liidust kohale saadetud tõlki. Kaebealused protesteerisid — esialgul asjata ent hiljem kohus siiski nõustus neile teise tõlgi võimaldamisega, kelleks tuli üks ameerika leedulane, kes on abielus türklannaga. Venelastele see ei meeldinud ja nad protesteerisid protsessil teravalt.

Leinateateid

Montrealis suri 2. detsembril Marie Salong, sünd. 19. mail 1882 Saaremaal.

Eestis suri 9. novembril Irene Tuvike, sünd. 15. aprillil 1896.

● **Indiast saabus New Yorki tagasi lasteraamatute autor Linda Jung-Spacek, kel on valmimas 4 teos India kohta.**

Soodustus EPL tellimisel konto-omanikele LHU-s

EESTI LAENU-hoiu ühisuse juhatuse otsusel on liikmeil võimalik tellida Eesti Päevalehte j.t. eesti ajalehti 20-kroonise soodustusega.

Soodustust võivad saada kõik eesti hoiukontode omanikud, kelle hoiukontos 31. dets. 1972. a. oli vähemalt 1.000 krooni. Igal leibkonnal on kasutada ühe eesti ajalehe tellimine soodustusega. Ajalehe tuleb tellida tavalises korras ja tellimise kviitung (või selle fotostaatkoopia) saata hiljemalt 31. jaanuariks 1973 Eesti Laenu-Hoiu Ühisuscle (mitte pöörduda Stockholms Sparbanki poole!). ELHÜ kannab hiljem kr. 20:— vastavasse hoiukontosse ja saadab postiga sellekohase tõendi.

Saata hiljemalt 31. jaan. 1973 Eesti Laenu-Hoiu Ühisusele
Box 16318 103 26 Stockholm 16

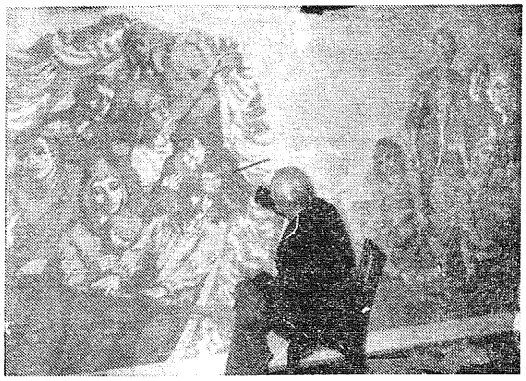
Kontoomaniku nimi .....

Hoiukonto nr ..... Sünniaasta .....

Elukoht .....

Posti nr. ja koht .....

Lisa: Eesti Päevalehe tellimise kviitung.

Endel Kõks altripilti maalimas.

Auhinnatud üliõpilased

MONTREAL (EPL) — Montrealis Jaani kiriku kogudusesaalis toimunud aktusel tehti teatavaks üliõpilaste auhinnatööde võistluse tulemused. Žüriisse kuulusid praost Karl Raudsepp, dr. Alfred Kurtents ja ins. Albert Soosaar.

Esimese auhinna sai teaduslik artikkel "Soome Teises Maailmasõjas" mille autoriks osutus Montreali McGilli ülikooli üliõpilane Linda Leetmaa, kes sai 150-dollarilise auhinna. Teise auhinna sai artikliga "Kommunismi tõeline pale" sama ülikooli üliõpilane Anne Ojamaa, kes sai 125 dollarit. Kolmanda auhinna otsustas žürii anda Anne Tüllile Torontost, kes küll ei käsitlenud ainet teaduslikult, kuid suure entusiasmiga andis edasi muljed ülemaailmsetelt Eesti Päevadelt. Seda entusiasmi ja ladusat jutustamist hinnati 100 dollariga.

Endel Kõks maalib USA-s altaripilti

LAKEWOOD (EPL) — Kunstnik Endel Kõks Örebrost, kes juba mõnda aega viibib Ühendriikides, sai Lakewoodi eesti Pühavaimu kogduselt ülesande altaripildi maalimiseks, mis katab kogu kiriku tagaseina kuni laeni.

Endel Kõks on praegu maalimisega hoolikalt tegevuses ja loodab sellega valmis saada lähema paari kuu jooksul. Maali tagapõhjaks on vasakul äärel muremõtteis põgenikud paadis teel vabaduse poole. Neid hoiavad kaitsvalt Kristuse käed. Pildi parempoolne osa kujutab kodutute randa jõudmist — vastu uuele elule, lootustele ja saavutusiele.

Endel Kõks on varem Rootsis maalinud altaripildi Vikersi kirikule.

Tulvil jõulukirikud

Jõulukirikud olid ka tänavu üle maa kõikjal tulvil eestlasi — vana isade ja isaisade traditsioon jõulude pühitsemist alata jõulukirikus, kestab edasi ka endes maades, kus kohalikud elanikkonnal on teised kirikuajad ja kombed. Rootsis oli suurim jumalateenistus Stockholmi Jakobi kirikus, kus Stockholmi EEL koguduse õpetaja peapiiskopiks valimise tõttu esmakordselt jõuluteenistust pidas peapiiskop täies ornaadis. Kirikus oli kaugelt üle tuhande inimese ja osa inimesi ei pääsenud sissegi.

Teenis ja jutlustas peapiiskop Konrad Veem, organistiks oli Harri Kiisk, kes ka saatis laulusolisti sopran Helvi Klementit, flöödisolisti Jaan Seimi ja juhatas ning saatis algkooli lastekoori. Viiulisolistina ette nähtud Alfred Pisukese esinemine jäi haigestumise tõttu ära.

Pisut hiljem toimus samas kõrval, Eesti ap. õig. Püha Nikolai peakirikus jõulujumalateenistus, kus teenisid praost Arbo Nael ja ülemdiakon Nikolai Suursööt ning laulis koguduse koor Klaudia Naela juhtimisel. Ka siin oli kirik tulvil jõulupalvetajaist.

Hägersteni rootsi koguduse eesti jumalateenistusel, kus jutlustas kommunister Artur Kõdar ja muusikalises osas esines trompetist Thure Söderlund, viibis ligi 400 eestlast.

EELK Göteborgi ja Läänerootsi iKoguduse jõulujumalateenistus toimus Kristiine kirikus, mis oli täis eestlasist, kes olid tulnud kuulama piiskop Sven Danelli eestikeelset jõulujutlust ja jumalateenistust.

Piiskop Danelli kõlavas eesti keeles jõuluevangeeliumi kuulutamine, jutlus Jeesus-lapsest ning selle vanemaist Maarjast ja Joosepist, kes olid põgenikud oma esivanemate maalt kartusest Jeesus-lapse elu pärast. Eks seegi olu aktuaalne tänapäeval? Eks seegi meenuta meiegi põgenike teekonda, esimesi jõulupühi kaugel oma kodumaalt, eemal oma esiisade jõulukirikust?

Harduses kuulati hallipäise piiskopi südamest tulevat kuulutust. Paljudegi silmis läikis häbelikult pisar, mida käsi vargsi püüdis pühkida. Mõnegi mõtted leidsid tee vaimusilmis taas koju oma esivanemate kirikusse ammuaegseid jõulupühasid meenutades. Jutlusest puutumata, sellest haaramatuna ei lahkunud kirikust ükski kirikukülastaja.

Evangeeliumi kuulutamist Jeesuse sünnist kaunistas väärikalt pühalike kaunikõlaliste lauludega kiituseks Taevasele Isale Göteborgi Eesti Naiskoor Harry Truusi juhtimisel.

Göteborgi ap. õig. kirikus teenis preester Jüri Poska. Ka siin oli piiskop Danell külalisjutlustajaks.

Göteborgi St. Pauli kirikus jutlustas ja teenis õp. Urban Wilund eesti keeles arvukale kirikurahvale. Solistiks oli J. Peetso, orelil L. Lindblom.

Södertälje jõulujumalateenistusel jutlustas õp. Artur Kõdar, Borásis õp. A. Kõdres, Eskilstunas ja Västerásis praost Richard Koolmeister, Uppsalas praost Jakob Aunver, Norrköpingis õp. Karl Kool, Lundis ja Malmös õp. Rebane.

I. Pleer Valge Maja vastuvõtul

WASHINGTON (VES) — USA president korraldab igal aastal traditsioonilise jõuluvastuvõtu Valges Majas avaliku elu tegelastele. Käesoleval aastal oli paarisaja külalise hulgas ka Eesti Rahvuskomitee ühendriikides esimees Ilmar Pleer abikaasaga.

Jõulukohase jumalateenistuse pidas katoliku kardinal Krol Philadelphiast, laulis 42-liikmeline Oberkircheni lastekoor Saksamaalt, kes USA-s külas viibib. Pärast jumalateenistust toimus jõulukoosviibimine, kus president Nixon abikaasaga isikliikult tervitasid kõiki külalisi eraldi. Ilmar Pleer andis edasi presidendile USA eestlaskonna jõulu- ja uueaasta-soovid.

Lääs N.Liitu üles ehitama Ameeriklaste kavatsusist

Nixoni maailmarahu plaanid, relvastuse vähendamine, desarmeerimine ja USA vägede kojutoomine oma baasidest paljudest maailma osadest loob mitte üksi uue olukorra jõudude vahekorras, vaid selle otsese tagajärjena räägitakse loodusvarade ja toormaterjalide puudusest ning turgude puudusest.Kuna ameeriklaste lahkumisel nende poolt mahajäetud piirkonnad lähevad peamiselt kommunistlikkude maade ja eeskätt N. Liidu kätte, siis selles hädaolukorras USA ärimehed on hakanud otsima koostööd ja võimalusi, kuidas investeerida ja müüa oma saadusi N. Liidus ja selle huvipiirkondades. Otsitakse isegi võimalusi, kuidas pääseda Siberi tohutute loodusvarade juurde.

Senini sõlmitud kokkulepped N. Liidu ja USA vahel on küll veel väga tagasihoidlikud, sest N. Liit ei taha lubada USA ettevõtteid eraviisil N. Liidu turgudele, kuna see tähendaks eramajandust, vaid Moskva taotleb äritehinguid Ameerika valitsusega. Valitsus aga siin ei tegele äritsemisega, nagu see toimub N. Liidus. Nii suurendati äsja senist väga kesist poolemiljardilist kaubavahetust vaid kolmekordseks, pooleteisemiljardilseks.

Selles summas mängib suurt rolli ühe miljardi suurune N. Liidu nisuost USA-st. See oli mõlematele pooltele kasulik tehing.

Kommunistlik kolhoosisüsteem ja iganenud põlluharimisviis ning ikaldus ähvardas viia kommunistliku Venemaa tema 50-dal aastal vastu suurele nälhahädale. See nälg oleks omakorda toonud enesega kaasa raske sisepoliitilise kriisi ja võinuks isegi kutsuda välja juhtkonna vahetuse Kremlis. Selle ostuga said ameeriklased lahti oma nisutagavaradest ja lisaks veel nisuhind tõusis maailmaturul 30 prots. võrra. See ost on teinud venelastele hää nime USA ärimaailmas. Tuntakse ennast nagu võlglastena venelaste ees.

Venelasi peetakse väga osavaiks kaupmeesteks ja diplomaatideks. Nad on ise kogu aeg väljas selle peal, kuidas maailma loodusvarasid ameeriklaste käest ära kiskuda ja nende turgusid vähendada ning Moskva kätte saada maailma loodusvarade ja toormaterjalide jaotamise monopoli. Nad teavad ameeriklaste hädasid ja tunnevad nende nõrkusi, naiivsust ja puudusi.

Kui otsitakse võimalusi investeeringuteks, siis venelased on selleks kohe nõus, kuid nad seavad üles ainult omapoolsed tingimused. Need tingimused on sellised, et ükski mõistlik ärimees nendega ei nõustu, kuid äri on risk ja ameeriklastel on veel praegu silmade ees kuldsed ajad pärast Teist Maailmasõda, kui kogu Euroopa ja maailma turud olid ameeriklaste päralt.

Ameeriklaste kaubavahetus kommunistlikkude maadega ongi alanud juba väga paljutõotavalt. Esimese eht ameerikaliku tootena on satelliitide juures aja N. Liidus muutumas populaarseks pepsi-cola. Sellega tehti suure eduga algust Poolas (coca-cola) ja teiste N. Liidu satelliitide juures ning praegu õpetavad ameerika ettevõtted venelasi pepsi-colat valmistama ja jooma. Coca-cola on sobivaks artikliks ja tee rajajateks teistele artiklitele. Praegu joovad poolakad coca-colat soojalt, kuna neil puuduvad veel igas majapidamises külmutuskapid. Järgmise sammuna järgneb külmutuskappide massiline valmistamine, sest külmalt maitseb ameeriklaste lemmikjook paremini. USA ärimehed kalkuleerivad, et nii leiavad kõik ameeriklaste igapäevased, aga luksusesemetena N. Liidus tunduvad asjad, nagu autod, lumesaanid, suvimajad jne. teed kommunistlikkude maade tarbija juurde. Nad arvavad, et need on parimaks vastu mürgiks kommunismile.

Nendel eeldustel tehakse ettevalmistusi USA kapitali tungimiseks N. Liitu. "New York City Chase Bank" teatas juba novembri kuul, et ta on saanud loa oma panga osakonna asutamiseks Moskvas.

Läbirääkimised käivad National panga osakonna avamiseks Moskvas ja kõik USA pangad otsivad praegu teid, kuidas investeerida Venemaal ja kuidas investeerida oste N. Liidust. Seda peetakse pöördeliseks sündmuseks, kuna 1922.a. saadik ei olnud Venemaal ühtegi USA panka.

Kõige fantastilisemana tundub praegu kõneall olev Siberi maagaasi USA turule transporteerimise projekt. Ameerikas on suur elektri ja gaasi puudus. See projekt arvatakse minevat maksma 8-10 miljardit dollarit. Seega rohkem, kui Vietnami sõda. Gaas juhitakse vastava torustiku kaudu läbi arktika Murmanski sadamasse ja tuuakse sealt muudetud olekus USA turule. Venelased ütlevad, et andke meile need miljardid ja osalt torustikku, meie ise teostame selle projekti, kuna oleme eksperdid sel alal. Teie ainult oodake, kuni 5 10 aasta pärast gaas kohale jõuab.

Teine läbirääkimiste faasis olev investeering on "Occidental Petroleum Co" ölitööstuse projekt. Venelased ütlevad jälle andke meile kõigepealt 8 miljardit dollarit laenu, selle summa eest õlipuurimise masinaid ja instruktoreid kes õpetavad meid õli otsima ja puurima ja eks siis näeme palju see ettevõte profiiti toob.

Praegu on käigus samasugused suurinvesteeringud põlluväetiste, mitmete metallide tootmise, elektrooniliste instrumentide, autotööstuse jne alal. Arvatakse, et ameeriklased laenavad venelastele aastas ca 100 miljardit dollarit. See on suurem summa, kui on USA sõjaline aastaeelarve. Muidugi elustavad need laenud vaid N. Liidu majandust.

Kui Nixon oma naiivsed majandusplaanid N. Liidus teostab, siis tekib ainult küsimus, et mis saab USA oma majandusest, sest need investeeringud ei elusta USA majandust, vaid kurnavad seda. (ME/AJK).

Balti- ja Riigiarhiivi sümpoosion jaanuaris

Balti Arhiiv korraldab koos Rootsi Riigiarhiiviga 19. jaanuaril 1973 sümpoosioni balti arhiiviküsimuste kohta. Samal päeval avatakse Riigiarhiivis ajalooline näitus, kus esitatakse haruldasemad ürikud, dokumendid ja kaardid rootsi arhiivide rikkalikest balti kogudest.

Sümpoosion on koondatud ühele päevale ja algab 19. jaan. kell 10 Riigiarhiivi konverentsisaalis. Selle avab riigiarhivaar dr. Åke Kromnov, kes annab ka ülevaate rootsi arhiivinduse organisatsioonist. Dr. Bruno Kalnins käsitleb Balti Arhiivi ja Balti Instituudi tegevust ja koostööd rootsi vastavate asutustega. Arhivaar Nils Holm annab ülevaate rikkalikust balti arhiivikogudest rootsi arhiivides ja näitab Riigiarhiivi, mis on üks moodsamaid maailmas. Doc. Ingemar Carlsson köneleb inventeerimis- ja kogumismeetoditest ja arhivaar Ago Pärtel refereerib tehnilistest, majanduslikest ja organisatoorsetest probleemidest seoses balti arhiivimaterjaliga Rootsis. Sümpoosiomi lõpusõnad ütleb Balti Arhiivi esimees William Muld.

Ajalooline näitus jääb avatuks kuni jaanuari lõpuni. Näituse korraldajaks on Riigiarhiivi osakonnajuhataja Nils Holm ja ta oma omale abiks palunud meie nimekad ajaloolased ja arhivaarid. Näitusel esitatakse väljapanekud varajasemast keskajast 12. saj. kuni tänapäevani: haruldasemad lepingud, graviüürid, dokumendid ja eriti rikkalik valik kaarte, milliseid Riigiarhiivis leidub eriti ohtrasti. Balti maid ja rahvaid käsitlevaid ürikuid leidub rootsi arhiivides eriti rikkalikult seetõttu, et praegune Eesti ja osa Lätist olid Rootsi kuningriigi osad ligi 150 aastat. Esimest korda võib nüüd rootsi avalikkus ja eriti ka siin maal asuvad eestlased ja lätlased tutvuneda valikuga sellest rikkalikust ajaloolisest materjalist.

Sümpoosionist kutsutakse osa võtma rootsi arhiivide, ülikoolide ja teaduslike instututsioonide, samuti ka arvukate balti organisatsioonide esindajad ja eriti ka kõik need isikud, kes Rootsis tegelevad balti arhiivimaterjalide kogumisega ja korraldamisega. Näitusele sissepääs on kõigile tasuta ja see on avatud 19. jaan. kuni 1. veebr. 1973 Riigiarhiivi näituseruumides. Sümpoosionist osavõtta soovijad palutakse registreerida Balti Arhiivis tel. 21 27 75.

Rolly & Arry TV-programmis

Rootsi televisioon andis esimesel jõulupühal üle tsirkuseprogrammi tsirkus Scottist, mida teadustas tuntud meeleoleulauljatar Bibi Johns. Kava koomiliseks numbriks oli eesti artistipaari Rolly & Arry (vennad Jõgimar) esinemine.

ERN kondoleeris

ERN esimees Tõnis Kint kirjutas kuninglikus lossis dipl. esindustele ja organisatsioonidele välja pandud kaastunde-avaldamise nimekirjale seoses printsess Sibylla surmaga. Mõned nädalad tagasi kirjutas ta nime Kuninga juubeliönnitlejate nimekirja. Ka 1. jaan. 1973 külastab ERN esimees lossi, et anda allkiri Kuningat õnnitlejate nimekirjas. See on traditsioon mida kõik ERN esimehed on teinud juba veerandsajandi kestel.

E. Päevad Saksamaal?

TORONTO (EPL) — Diskussioon järgmiste Eesti Päevade küsimuses jätkub Kanada eesti ajakirjanduses. Meie Elus kergitab möödunud Eesti Päevade majutustoimkonna esimees Bernahrd Löbu üles Saksamaa kandidatuuri, rõhutades, et Ameerika mandri eestlaskonnal on oluline ka turismihuvi, mis Euroopasse sõidul oleks rahuldatud.

B. Löbu kirjutab m.h.:

"Seega 2 ÜEP peaksid toimuma Euroopas. Rootsi kui suurem eestlaskonna keskus oleks esmajoones sobiv. Kuna Rootsi ÜEP toimkonnal puudus huvi seda küsimust lähemalt arutada põhjendusega, et neil puuduvad võrdsed võimalused Torontoga, siis sel aastal toimunud Olümpiaad Saksamaal lubab oletada, et säälsed võimalused ÜEP korraldamiseks ei tohiks olla probleemiks.

Ameerika eestlased mitmekordistaksid rootslaste "Lendu Läände" kahel põhjusel. Esiteks soov näha endisi radu ja tuutavaid pagulasaastaist (tuhanded Saksamaale, tuhat paar Rootsi, sajad Soome ja Inglismaale). Lisaks turismihuvilised lõunasse. Peale lennu on mõeldav ka ühine laevasõit. Kuna paljud ei saanud Euroopast siia sõita kalli hinna tõttu, siis siinseil eestlastel on see mure väiksem.

ÜEP korraldamine Saksamaa eestlastel ei tohiks olla ülejõu käiv, sest nüüd on organisatsioon ja kogemused olemas. Saksamaa oleks ainuke keskne koht, kus 2. ÜEP võiksid veel paremini õhhestuda.

Austraalia ametühingu suhted okup. Eestiga

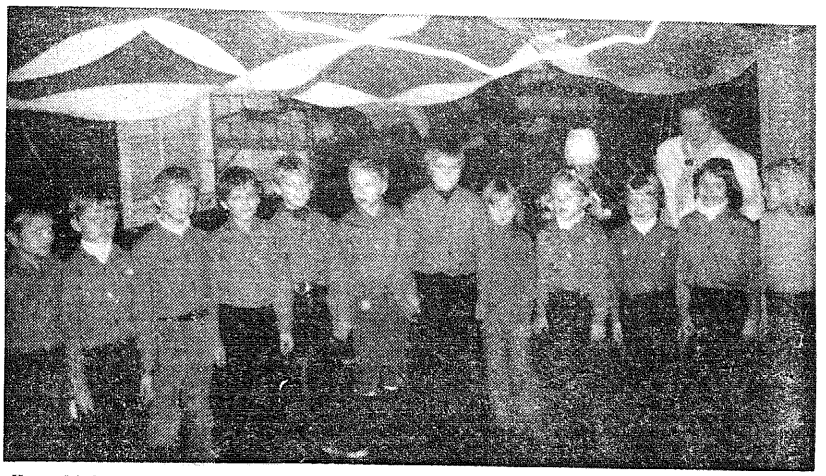
SYENDY (MK) — 1970. a. aprillis käis üks Lääne-Austraalia Ametiühingute Nõukogu delegatsioon Moskvas osa võtmas seal peetavast ametiühingute kongressist. Pärast selle lõppu sõidutati külalised Eestisse, kuhu nad jäid ligi kaheks nädalaks. Eestis nad nautisid võimukandjate, ametiühingute juhtide jt. erakordset külalislahkust, sööminguid ja joominguid, said väärtuslikke kinke ja rohket ettevalmistatud informatsiooni.

Oma sõitudel neile määratud kohtadesse linnades ja maal olid saatjad kaasas. Kuna saatjad ja peremehed andsid seletusi, siis delegatsioonil polnudki mahti erajutuks tõeliste töölistega. Konveratsioon toimus tõlkide kaudu, kuna delegatsiooni liikmed oskasid ainult inglise keelt. Tallinnas anti delegatsiooni poolt üle kutse Eesti ametiühingule vastukülaskäiguks Lääne-Austraaliasse järgmisel aastal.

Pärast Perthi tagasijõudmist andis üks delegatsiooni liige (L. Hale) oma nime all (kuid teadmata kelle kulul) välja raamatu muljetest Eestis "Estonian Journey". Selle raamatu sisuks on algusest lõpuni ülemlaul kommunistlikule korrale, räägitakse eesti rahva suurest õnnest ja tööliste hiilgavast olukorrast nõukogude võimu all. Ajaloolised andmed (neid on raamatus väga vähe) on väänatud N. Vene kasuks; vaba elu iseseisvas Eestis ning rahva kannatused N. Vene võimu all (küüditamised, rahva väljakurnamine, venestamine jne.) on maha vaigitud. Kurioosumina leidub raamatus ka üks terve peatükk, mis detailides õigustab N. Vene invastiooni Tshehhoslovakkiasse.

Eesti delegatsiooni vastukülaskäigust 1971. a. ei saanud asja, kuna mitmed Perthi ametiühingud (unioonid) olid selle vastu. Seetõttu ka Unioonide Kesknõukogu esimees (R. Hawke) ei saanud ametlikult toetada vastukülaskäigu teostamist. Et asjast üle saada, otsustasid mõned siinsed kommunismimeelse juhatusega unioonid (ehitustööliste, elektritööstuse, meremeeste) oma nimel eestlasi vastu võtta — muidugi L.-A. Ametiühingute Nõukogu nõusolekul ja osavõtul. Nii toestuski "eesti unionistide" vastukülaskäik Perthi.

Kummalisena tundus, et kõrgetele funktsionäridele oli kaasa antud venelasest tõlk, kuigi inglise keele valdajaid tohiks leiduda külluses ka okup. Eestis. Nähtavasti pidi aga tema grupi jutte "seadma" peremeeste otseste eesmärkide järele. Et suhtlemine Austraaliast juhiti just Eestisse, olenes ilmselt vajadusest vastukaalu tekitada eesti põgenikele Austraalias.

Karu Lipkonna jõulupuu toimus 17. detsembril Väsby "Karukoopas". Kohal oli suurearvuliselt lapsevanemaid, kes innuga kaasa löid noorte tegevuses. Kohvilauas esineti jõululaudega. Pildil Vändrametsa parvik esinemas. Vasakult: Markus Olt, Ivo Parik, Ivo Tarning, Jaan Lepp, Ants Nõmmera, Martin Lepik, Peeter Jõers, Karina Jõers, Katrin Rand, Helena Parik, Cecilia Petterson ja Anne-Pii Saare. Taga seisab parviku juht Helle Jõers. (Foto PEETER MIHKLA)

Jõuluõhtud Lakewoodis

Sel laupäeval oli siinse Eesti Seltsiga-aastane jõulupuu nii oma liikmeile kui külalistele. Seltsimaja asub linnast paar miili väljas metsa sees ja lähimaks naabriks on restoraan "Alligator Jnn" mille tuled siiski olid suutnud varjutada eestlaste maja esist kaunistava jõulupuu sära. Rikkalikult ehitud kuusk laiutas end saaliski, mida ehtisid muudki jõulukaunistused.

Õhtu alguseks oli kuulutet kell kuus — aga kuna on üldiselt teada, et eestlased kellast suurt ei hooli siis keegi just täpselt ei ilmunud. Oh ju nädalalõpp ja õhtu ja jõulud ligidal ja kaks ameeriklast kõndisid parajasti kuu peal ja milleks üldse tormata ja kiirustada.

Rahvast kogunes, jõudsid kohale ka külalised Philadelphiast ja Trentonist, istuti laudadesse. Mu naabrinna küsis minult, et mis ta peaks tegema, et ta mees jahilkäimise maha jätaks? Küsimusele, kui tihti ta mees siis jahil käib, sain vastuse, et üks kord aastas.

Aga niipalju vabadust peab lõpuks igal mehel olema, et ta üks kord aastas võib jahil käia, arvasin ma. See teema jäi lõpuni arutamata, sest õpetaja Reinaru võttis sõna ja pidas jõulukõne ja palvuse — ta tsiteeris Evald Mändi ja ütles et Kodu-Eestis olla jõuluõhtul restoraanid tühjad ja hed võitlevad usulise ingandi vastu. Ta ütles ka samasisulise palvuse ja siis anti kõigile luba minna toidusappa.

Oli ette nähtud teadagi verivorsitd juurdekuuluvaga ja lisaks kohvi. Saba oli pikk ja toidu kättesaamine võttis aega, aga kui taldrikutäis kües (hind kolm ja pool dollarit) siis selgus, et vorstid olid perenaistel õnnestunud ja head, vaatamata sellele, et Ameerikas pole tangu saada, ja verivorstid tulevad siin teha kruupidega.

Kolmandik sabasseisjad jäid aga kaucmaks ootama, kuna vorstid said otsa ja neid mindi külmutist tooma ja sulatama. Võsatelefon teatas, et perenaised olid arvestanud eelmise aasta külastajatega, mil neid oli olnud kolmkümmend; nüüd oli neid aga tulnud üheksakümmend.

Saadeti lavale bariton Harry Verder, kes püüdis mikrofoni abil mingit vahepala improviseerida mis just nii väga ei õnnestunud. Paar laulu — põhjamaa külmast naissest ja aisakelladest õnnestusid paremini, aga ühislaulust ei tulnud suurt välja, sest rahvas ei oskanud laulude sõnu ja mehed läksid alla baari meelt lahutama. Õhtu lõpetas Lakewoodi Eesti Seltsi esinaine Virve Buström.

Esmaspäeva õhtul olin külalisena Lakewoodi Rotary jõulupuul. See toimus naaberlinnas — Bricktownis — äsjavalminud "El Creco" nimelises restoranis. See on veel nii uus, et seal pole viinamüümise luba ja külalistel pidi alkohol kaasas olema. Ma käisin huvitetult ringi ja katsusin kindlaks teha, miks restoraani nimeks just "El Creco" on pandud?

Nägin, et garderoobi kõrval oli seinal kaks Hispaania härjavõitluse plakatit, vahekäiku dekoreerisid paar pistoda ja naiste toaleti kõrval oli seinal El Creco portree, madal ja värvitud puureljeef.

Lakewoodi Rotarys on liikmeid viiskümmend ja koos abikaasade ja külalistega oli siingi koosviibijaid üheksakümmend hinge. Eestlasist kuulub Rotarysse hambaarst Ragnar Sillard ja ehistusettevõtjad Anton Männik ning Harry Must ja nii kujunes koos nende abikaasadega päris eestlaste laudkond.

Õhtu avas paarisõnalise tervitusega klubi esimees Francis Edelhauser ja paarilauselise palvuse ütles reverend Albert Clayton, kes on õpetajaks kohalikus baptistkoguduses ja ainukese neegrina klubis.

Ameerika kombe järele toodi lauale kõigepealt salat, seejärele eeltoit, siis väike tass sibulasuppi ja edasi võis valida kas "seafoodi" või "steaki". Ameerika restoranikultuur on momendil kõrgeimaid maailmas ja serveerimine toimus siingi kiiresti ja tähelepanelikult ning toidud olid hoolikalt valmistet. Meeleolu eest hoolitses neljaliikmeline orkester, kes söömise ajal produtseeris vaikset "ragtime" muusikat, mi et oli võimalus vestlemiseks.

Proua Sillard teadis, et New Jersey senaator Brown oli saatnud seitsesada jõulukaarti — ja tema ise sadaviiskümmend. Ime siis et post ei kollapsi — üteldi sellele kommentaariks.

Keegi härra jagas välja nummerdatud piletid — nendega võis midagi võita ja kohvijoomise ajal alustas orkester juba tantsulugude mängimist. Seda tuli küll teha vaibaga kaetud põrandal, aga tantsijaid oli rohkesti.

Tutvustati klubi vanimat ja noorimat liiget — vanimaks oli 85 aastane härra, kes klubisse oli kuulunud 36 aastat ja kes veel suurepäraselt tangot tantsis. Noorim oli 28 aastane olles klubi liige vaid üks kuu.

Huvitaval kombel mängis orkester ka reinländerit ja seda tuli neljal eestlasist paaril tantsida ja kui lauldi jõululaulude hulgas "Püha ööd" jäid mitmedki kuulama eesti laudkonna eestikeelset laulu. Õhtu lõppes kell kaksteist — kuigi ei puudunud paar laudkonda jorutama jääjaid. (EPL/EKS).

1972 — Hiina ja ida aasta

Aasta 1972 andis vabale maailmale kaks uut poliitilist eesmärki: hiina- ja idapoliitika. Eriti aktiivselt haaras see uus palavik kolm riiki: USA, Lääne-Saksamaa ja Jaapani. Palveränud punasesse paradiisi avas USA president Nixon, kelle külaskäik Hiinasse tembeldati "ajalooliseks rahureisiks". Ka viibis Nixon Moskvas, kus ta taotles majandusliikku koostöid ning kaubavahetuse laiendamist. Uldse on vaba maailma hiina- ja idapoliitika peamiseks sihiks majandusilkud vahekorrad. Selle parimaks näiteks on Jaapani-Hiina koostöö.

Hiina- ja idapoliitika kõrval teise aktuaalse — ja ikka veel lahendamata — probleemina esines Vietnami küsimus. Kogu aasta oodati rahu, kuid just jõulude eel muutus see uuesti küsimärgiks ja ühtlasi ka mõistatuseks, millele ei leita lahendust. Eriti palju köneldi Vietnami rahust presidendi valimiste eel, sest kõne rahust oli parim vahend propagandaks. Rahu vastu on USA relvakapital ja Lõuna-Vietnami ülemkiht, sest nii USA relvakapitalile kui ka Lõuna-Vietnami võimumeestele on jatkuv sõda parim tuluallikas. Ka väärib märkimist, et Vietnami sõjas võeti 1972. aastal kasutuscle uudsed pommid, mis juhitakse märki tv-kaamerate ja laserkiirte abil.

Endist viisi on lahendamata ka Iisraeli ehk nn. Lähis-Ida küsimus.

Pidevalt toimuvad — vastastikku — kättemaksu rünnakud. Üldse ei teata seal, kuidas sõlmida rahu. See on võimalik siis, kui Iisrael loobub vallutatud maa-aladest. Kuid seda ei luba Iisraeli militaar-poliitilised vajadused. Egiptus ähvardab nende maaalade vallutamist sõja korras, mis küll rohkem propaganda kui tõsiselt arvestatav võimalus. Eriti pärast seda, kui venelased saadeti Egiptusest välja. See oli 1972. aasta poliitiline sensatsioon, kuid ühtlasi ka suurim küsimärk.

Kuid mitte ainult Vietnamis ja Lähis-Idas, vaid ka mujal oli 1972. aasta rahutuste ja konfliktide aasta.

Näiteks toimusid militaar-riigipöörded Gaanas, Dahomeys, Ekuadoris ja Honduuruses, rahutused esinesid Rodeesias ja Madagaskaril, Burundis nõudis kodusõda üle 50 000 ohvri. Markos ebaõnnestus riigipöörde katse, Jeemenis puhkesid võitlused Lõuna- ja Põhja-Jeemeni vägede vahel, kogu Aafrikas häiris normaalset elu poliitikute võimutsemine (näiteks asiaatide väljasaatmine Ugandast) jne.

Ainult Sudaanias suudeti lõpetada kodusõda kokkuleppe teel. Selle vastu on Euroopas lahendamata liri küsimus, ja vaatamata sellele, et Põhja-Iirimaal valitseb juba pikemat aega kodusõja-sarnane olukord. Iga päev mõrvatakse inimesi, ja keegi ei tea — miks?

Omaette sündmuseks olid 1972. aastal ka olümpiamängud Sapporos ja Münchenis.

Kui Jaapanis need mängud jäid veel mõnevõrra sportlikuks sündmuseks, siis Münchenis muutusid nad puhtal kujul poliitiliseks lavasuseks. Näiteks keelati Rodeesia sportlastel startimine. Kuid ka muus osas möödusid need mängud poliitilise terrori tähe all ning said esmakordselt pealkirja — verised olümpiamängud (Iisraeli sportlaste mõrvamine).

Pidevalt laieneva terrori ja vägivalla keerises silmapaistvat osa etendas 1972. aastal ka õhupiraatlus (lennukite hõivamised ja röövimised).

Ühelt poolt on need poliitilised, teiselt poolt puhtal kujul raha väljapressimise ettevõtted. Teistest aktuaalsetest sündmustest väärivad veel erilist väljatõstmist Nixoni valimine USA presidendiks (oma toetuse andis talle 60 prots. valijaist), Lääne-Saksa valimised (sotsialistlik-liberaalse koalitsiooni võit), Peroni tagasipöördumine Argentiinasse, kaks "Apollo" lendu Kuule, Bangla Deshi astumine iseseisvate riikide perre, Moskva ja Warssavi kokkulepete ratifitseerimine, rahutused Leedus, tulemusteta UNO elukeskkonna kaitse konverents Stockholmis, viljakaldus Nõukogude Liidus ja Genfis tähistati relvastuse vähendamise konverentsi 10. aastapäeva.

Läbi aasta kummitas ka Nõukogude Liidu poolt nõutav Euroopa julgeoleku konverents, mida ettevalmistav eelkonverents astus kokku Helsingis.

Nõukogude Liidu sihiks on NATO lõhestamine ja USA väljasurumine Euroopast, Lääne-Euroopa riikide ühinemise takistamine ja Lääne-Saksamaa isoleerimine ning ta liitmine rahu taotlevate riikide võimusfääri.

Aasta 1972 oli ka rohkete õnnetuste aasta. Maavärisemine Iraanis nõudis üle 6000 inimese elu. Lisaks esines 1972. aastal ka rida raskeid lennuõnnetusi. Kuid ka maanteedel sureb nüüd tuhandete viisi inimesi. Üteldakse, et uue katkuna esineb nüüd liiklus. Näiteks sureb Lääne-Saksamaal liiklusõnnetuste tulemusena keskmiselt 50 inimest päevas.

Surma läbi kaotas maailm 1972. aastal ka rea oma silmapaistvamaid esindajaid. Nimetame neist ainult üksikuid.

Prantsusmaal suri kuulus näitleja Maurice Chevalier, Taanis kuningas Frederik IX, Nepalis kuningas Mahendra, USA-s FBI ülem J. Edgar Hoover, Prantsusmaal Windsori hertsog Edward (maeti Inglismaale). Gaanas endine president Kwame Nkrumah, Türgis Konstantinoopoli patriarh Athenagoras, Belgias endine NATO peasekretär ja poliitik Paul-Henri Spaak jne. Euroopa kaotas Pan-Euroopa liikumise looja Richard Nikolaus krahv Coudenhove-Kalergi. (EPL/E).

Noortepäevad USA-s

NEW YORK (VE) — Ühendriikide Kesk-Lääne Eesti Noorte Koondisse (n.n. KLENK) 16-das sõpruspäevad toimusid 23.—26.-da novembrini Clevelandis (Ohio) kohalike noorte korraldusel. Nagu varemailgi aastail, olid ka seekord nende päevade sisuks teaduslikud referaadid eesti nooremapõlve teadlaste poolt. Ettekanded haarasid eesti kirjandust, teatrit, ajaloolisi sündmusi, muusikat, tehnoloogiat, jne.

Referentidena esinesid: õp. Andres Taul Torontost, Jyri Kork, Ain Laas, Boris Merik, Valter, Raud, Toomas Metsala, dr. Ilse Lehiste, Peep Rebane, dr. Arvi Sinka ja mag. Tõnu Parming.

Eranditult olid kõik ettekanded põhjalikult ette valmistatud ja huvipakkuvad. Ettekandeile järgnesid elavad läbirääkimised rohkete küsimuste esitamisega.

Osavõtt ettekandeist oli rohkearvuline, kelledest enamus siiski olid väljastpoolt Clevelandi.

Rahvatantsu-, ja lauluõhtul esines Toronto Rahvatantsijate Rühm "Kungla", keda juhatas Toomas Metsala.

Päevad lõppesid 26. novembril õhtuse balliga, millele eelnes noore andeka viiulikunstniku Aarene Tammisaar'e lühikontsert, keda asjatundlikult saatis dr. A. Sinka.

Klenk'i peakoosolekul 26. nov. valiti uus juhatus järgmises koosseisus: Urve Auksi, Jyri Kork, Virve Kotkas, Juhan Raidma, Malle-Mai Schuster, dr. Arvi Sinka ja Ain Laasi. Otsustati Sõpruspäevi jätkata ka järgmisil aastail, millede aja-, ja kohavalik jäi uue juhatuse otsustada.

Äsja möödunud päevade korraldamise pearaskus lasus üliõpilase Malle-Mai Schusteri energilisel korraldusel.

K. Aasleppa mälestades

Lidingöl suri 11. detsembril EELK Stockholmi peapiiskopliku koguduse kirikuvanem ja nõukogu liige Konrad Edmund Aaslepp.

Konrad Aaslepp sündis 30. sept. 1897 Tallinna lähedal Aksi ehk Väike Prangli saarel paadiehitaja ja kaluri teise pojana. Tema vanematel Aleksander ja Amalie Rosiine Aksbergil oli seitse poega ja üks tütar. Esimene poeg suri nelja ja poole aasta vanuses ning üks poegadest, koos kümnetuhandete küüditatutega, kadus äljetult Siberi taigades. kuna kõik teised lapsed viibivad vabas maailmas. K. Aaslepp ta tema vennad ning õde kasvasid üles patriarhaalses perekonnas. See hea vaim elab ja **valitseb ka tänapäeval nende ja nende laste perekondades.**

Juba lapsena viibides oma isa tööruumis hakkas Konrad tundma huvi paadiehitamise vastu ning meheikka jõudmisel oli ta juba tunnustatud paadimeister. Ehkki ta töötas ka kalurina, meremehena ja tööstustes jäi ta siiski truuks paadiehitamisele.

Ühelt poolt Aksi saare kaunis kuid karm loodus, kus vaikne meri kui ka sägistormide kohutavates murdlainetes olev meri ning talve ajujää vägevus kuhjas jäädkuni kümme meetri kõrgusteks vallideks ja teiselt poolt vanaisa hommiku- ja õhtupalvused ning pühapäevased jutlused ja samuti vanaisa valmistatud viledega orel ja isa tehtud harmoonium, milledel Konrad juba seitsme aastaselt hakkas mängima koraale tegid teda vastuvõtlikuks usule ja temast sai ka ustav kirikuinimene.

1944. aasta sügisel saabus K. Aaslepp koos perega Soomest Rootsi-Örnsköldsviki-olles viibinud kolm öödpäeva tormisel Botnia lahel triivival laevakesel, millel oli 800 põgenikku, kes täitsid laeva masinaruumist kaasaarvatud tekk.

Töötades Docksta paaditööstuses oli tema ka kohaliku rootsi pühapäeva koolis tegev kitarri ja orelimängija. Õp. Oskar Puhmi poolt põgenike laagreis peetavail jumalateenistustel täitis K.A. organisti ülesandeid.

Lidingöle elama asudes valiti K. Aaslepp EELK Stockholmi koguduse nõukogu liikmeks ja kirikuvanemaks. Täites neid ülesandeid suure armastusega andis ta väärtusliku panuse koguduse elu tõususuunalise arengu heaks.

Tema äraminek ei ole kaotuseks mitte ainult tema abikaasale ja lastele, tema õele ja vendadele vaid see on valusaks kaotuseks ka EELK Stockholmi peapiiskopliku kogudusele.

Koos K. Aaslepaga töötas pika rea aastaid ka tema noorem vend Arnold Aksberg koguduse nõukogu liikmena ja kirikuvanemana, kes aga tervislikel põhjusil mõne aasta eest tagasi tõmbus. Nende tööd jätkavad koguduse nõukogus ja kirikus nende noorim vend Helmut ja Konrad Aasleppa poeg Kalle.

Allakirjutanul oli õnn üle kümme aasta koos töötada Konrad Aaslepp'aga koguduse nõukogus ning tähelepannud tema viljakat tööd kirikuvanemana. Seepärast tahaksin siinkohal ka märkida, et Konrad Aaslepp oli teoinimene. Tema väljendas oma mõtteid konstruktiivselt, lühidalt ja selgelt. Tema sõnadel oli sisu ja kaalu ning need aitasid mõtestada nõukogu tööd ja rikastada tehtud otsuseid.

Väga harva on ühes isikus koondatud nii palju inimlikku soojust ja õilsust, korrektsust ja abivalmidust, kuid enneköike kannatliku meelt, kohusetruudust, täpsust, alandliku ja lepliku ning lepitavat vaimu ja armastust nii Jumala kui ka oma perekonna ja kaasinimeste vastu, nagu seda oli Konrad Aaslepp'al.

Ehkki Konrad Aaslepp ei ole enam meie koguduse hulgas, vaid viibib scalpool kaldal ja tema vaim on tagasi läinud Jumala juure kõnnib ta nähtamatult ka teelolejate kõrval ning innustab meid truuks jääma eestlusele, meie kogudusele ja kirikule.

Sügavas leinas kuid samaegselt suures tänumeeles mõtlevad kaastöölised ja sõbrad Koju läinud ustavale töömehele ja sõbrale, Konrad Aaslepale.

WOLDEMAR PALM

Konrad Aaslepp

Prof. L. Rinne 80-aastane

Alates a. 1951 Kalifornias, USA-s, eluneval endisel Tartu ülikooli maaparanduse ja sookultuuri professoril ja Tooma sookatsejaama juhatajal dr. agr. Leon Rinnel täitus 19. detsembril 80. eluaastat.

Leo Rinne sündis Pärnus 19. dets. 1892, gümnaasiumihariduse saanud Riias ja õppinud samas agronoomiat, mille lõpetas a. 1915. Lühiaegse assistendina töötamise järele Peterhofis võeti Rinne a. 1916 vastu Mihailovi kahurväekooli Petrogradis, kus ta ülendati kahurväe nooremaks ohvitseriks. Aastail 1917—1920 töötas Rinne Venemaal agrnoomilise nõuande alal. A. 1920 optandina Eestisse saabununa kutsuti ta Eesti soopparanduse seltsi Tooma sookatsejaama juhatajaks Vägeval. Sellel kohal töötas ta 20 aastat (1921—1940). Nimetatud aja kestel kujundati see katsejaam tõeliseks uurimis- ja katseinstituudiks sookultuuri alal. Alates a. 1924 oli Rinne ühtlasi Tartu ülikooli põllumajandusteaduskonna õppejõuks maaparanduse ja geodeesia alal. Tartu ülikoolis töötas ta kuni septembrini 1944 siirdudes Saksamaale, kust hiljem a. 1950 asus Kaliforniasse.

L. Rinne omandas Tartu ülikoolis a. 1927 agronoomia doktori teaduslikku kraadi väitekirjaga, mis käsitles eesti madalsoode kõlbulikkust põllumajanduslikuks taimekasvat-taimekasvatuseks. Muudest suurematest töödest on tähelepandav teos Rinne õpil "Maaparanduse alused".

Tartu ülikooli põllumajandusteaduskonna õppejõududest oli prof. Rinne üks paremaid keelteoskajaid. Eesti-saksa päritclu tõttu oli ta kodust saanud kaasa nii saksa kui ka eesti keele oskuse, milledele liitus kooliõpingute ajal veel vene keel. 1930-te aastate algul õppis ta neile veel lisaks inglise keele. Keelte oskuse tõttu oli Rinnel suureks soodustuseks rahvusvaheliste sidemete sõlmimine ja oma tööde tutvustamine väljaspool kodumaa piire.

Agronoomilise eriala organisatsioonidest oli Rinne elavalt tegev Eesti sooparanduse seltsis, Akadeemilises põllumajanduslikus seltsis, Tartu eesti põllumeeste seltsis ja Eesti agronoomide seltsis. Ta oli algatajaks Tooma maaparanduse ja sookultuuri kooli käiku panemisel. Akadeemilises põllumajanduslikus seltsis oli Rinne prof. Peeter Köpu kõrval agaramaid tegevusest osavõtjaid, mille tõttu tema kontakt noorema generatsiooniga oli tihedam kui mitmel teisel vanemal õppejõul. Ta oli ka väga korrektse käitumisega ning tema mõju oli positiivne ka kasvatuslikust küljest vaadatuna. Ta päivib kõrget hinnet ka kui pedagoog ja uurija.

Leo Rinne võib käidud teele ja tehtud tööle rahulolutundega tagasi vaadata, mida ei tarvitse häirida ka hilisem aeg väljaspool kodumaad: aeg inglskeele lektorina DP-laagris Geislingenis ja külalisprofessorina Bonni ülikoolis a. 1945—1950, laboratooriumitehnikuna ja teedcehituse insenerina Kalifornias ja vanusepuhkusel oleva eluvaatlejana.

Tervitus, tänu ja õnnitlus paljudelt endistelt õpilastelt, kolleegidelt ja sõpradelt. Käesolevate ridade kirjutaja, kes 1929—1931 oma agronoomilist kutsetegevust alustas Leo Rinne assistendina Tartus, lisandab isikliku käepigistuse.

JOOSEP NÕU

Eestis suri Elmire Tuulik, n-na Mölder

Kohaliku elu

GÖTEBORG

Peakoosolek

Tallinna lipkonna söprade seltsi aastapeakoosolek toimub laupäeval, 20. jaanuaril kl. 17.30 Eesti Majas, Drottninggat. 27. Päevakorras koosoleku rakendamine, aruanded ja juhatuse vastutusest vabastamine, tegevuskava ja eelarve, valimised põhikirja alusel, kohal algatatud küsimused ja läbirääkimised.

Kui määratud ajaks ei ole tulnud kokku põhikirjas ettenähtud arv liikmeid, peetakse peakoosolek pool tundi hiljem sama päevakorraga, olles otsusevõimeline kokkutulnud liikmete arvule vaatamata. Juhatus ütleb senistele ja uutele liikmetele teretulemast.

Londonis, Inglismaal, suri 14. detsembril Hildegard Teresa Uustal, sünd. 11. detsembril 1896 Peterburis.

†

Igavikku lahkunud liiget

Ernst Kandla't

mälestab

EESTI PENSIONÄRIDE ÜHING GÖTEBORGIS

†

Unustamata söpra

Ernst Kandla't

mälestab leinas

VALGERANNA TOIMKOND

†

Tublit rahvuskaaslast

Ernst Kandla't

leinavad

VELLO ARUVALD perekonnaga
VALMAR ESKO
ENN KANARBIK abikaasaga
JUHAN KANEMÄGI abikaasaga
JÜRI LILLEMAA
OSKAR MERTSINA poegadega
ERICH NORMANN
ARNOLD OJARI abikaasaga
AKSEL OJASOO perekonnaga
KARL-EDUARD PLOOM abik.
VILLEM RANDMAA abikaasaga
OSVALD SASSIAN perekonnaga
JAAN SAVIOJA perekonnaga
MIHKEL TOOMINGAS abikaasaga

Briti-eestlased inglise välisministeeriumis

LONDON (EPL) — Inglise välisministeerium võttis vastu Inglismaa Eestlaste Ühingu delegatsiooni eesotsas esimehe V. Pärteliga.

Sõbralikus keskustelus arutleti umbes tund aega Inglismaa eestlastesse puutuvaid poliitilisi ja ühiskondlikke, küsimus. Märgitakse, et need leidnud ülimalt soodsa suhtumise.

Välisministeeriumis peetakse eestlaste rahvusgruppi Inglismaal väärtuslikuks ja lojaalseks, kes andnud oma panuse ühiskondlikus ja majandulikus elus.

†

Endist kauaaegset juhatuse liiget

Ernst Kandla't

mälestab sügavas leinas

TALLINNA LIPKONNA SÖPRADE SELTS

†

Armast perekonna-söpra

Ernst Kandla't

mälestab

ALICE SOOME
lastega

†

Armast

Ernst Kandla't

mälestab leinas

WERNER DONNE perekonnaga

†

Oma ustavat juhatuse liiget

Ernst Kandla't

mälestab

GÖTEBORGI EESTI SELTS

Leinateateid

Connecticutis, USA-s suri 14. detsembril Helga Kissa, n-na David,

Vändras, Pärnumaal, suri 21. detsembril Jüri Alatare (Adamson), sünd. 17. nov. 1915 Vändras.

†

Armas abikaasa, isa ja vanaisa

Ernst Kandla

* 11.05. 1899 Eestis
† 27.12. 1972 Göteborgis

Mälestavad sügavas leinas

MARIA
ELLA ja AVO
lastega
VALVE ja PEETER
LYDIA ja ENDEL
lastega

Matusetalitus toimub neljapäeval, 4. jaanuaril kl. 12 Östra Kyrkogårdenil St. Pauli kiriku juures.

†

Oma kauaaegset liiget

Ernst Kandla't

mälestavad

KOITJÄRVE SIHTASUTUS
TALLINNA LIPKOND

†

Kallist söpra

Ernst Kandla't

mälestavad sügavas leinas

HEIMAR SUU perekonnaga
AADO KIIVER abikaasaga
ELMAR AIBAST abikaasaga
ANU ALTOA
VALENTIN KOLK perekonnaga
HARTVIG ENGSO abikaasaga
JULJUS LUME perekonnaga
EVALD LILLESTE abikaasaga
MARTIN SOOVIK abikaasaga
MAGNUS SAARNA
HEDVIG SOONDRA

†

Oma auvanemat

Ella Meyer-Õunapuu'd

mälestab kurbuses

TALLINNA LIPKOND

†

Meie perest lahkus

Ella Meyer

Mälestab leinas

GÖTEBORGI EESTI PENSIONÄRIDE ÜHING

Kodumaal lahkunud õde, tädi ja vanatädi

Marta Aurora Arend'it

n-na Köll

* 6.04. 1895
† 15.12. 1972

mälestavad kurbuses

GEORG ja ELLEN
LIIS ja MATTI LASTEGA
JÜRI ja LIIVI
ANU-MAI

Armas tädi

Marta Arend

Mälestavad leinas

HANS PEREKONNAGA
PEETER PEREKONNAGA

Täname südamest kõiki, kes minu armast meest, meie isa ja vanaisa

Eduard Väli't

tema viimsele teekonnale saatsid rohkete lilledega ja meie leinale sooja kaastunnet avaldasid. Sügav tänu!

LESK, POEG ja TÜTAR perekonnaga

†

Oma liiget

Olga Liik'i

mälestab leinas

EESTI PENSIONÄRIDE ÜHING STOCKHOLMIS

†

Meie armast ootamatult õnnetuses lahkunud

Eugen Raid'i

* 9.4. 1912 Eestis
† 21.12. 1972 USA-s

mälestavad sügavas leinas

JUHAN ja HILDA
RISTIPOEG PEET

†

Meie armast onu

Oskar Kivimaa'd

mälestavad vaikses leinas

KULLA ja ELDUR lastega

†

Kallis ema, vanaema ja tädi

Olga Irval

* 19.12. 1886 Lüganusel
† 20.12. 1972 Lüganusel

Leinas

POEG PEREGA Rootsis
TÜTRED ja SUGULASED Eestis
VALVE ja SELMA peredega võõrsil

"Muru kasvab mulla peale, sinililled silmadele . . ."

Eesti keel ülikoolis

Algus lk. 1

tuurilisest aktiivsusest Rootsis jagada kahte piirkonda: üks põhjas ja teine lõunas, kusjuures kummagi piirkonna "taga" seisuksid umbes pooled Rootsi-eestlastest.

Lõunaregiooni kuuluksid Malmö, Lund, Göteborg, Borås, põhjaregiooni Uppsala, Stockholm, Västerås jne. Seminari arvates oleks ideaalseim lahendus, kui eesti keelt õpetataks ülikooli tasemel Lundis, Uppsalas ja Stockholmis. Kui see ei ole võimalik, siis igal juhul on tarvilik õpetus ühes põhja- ja ühes lõunarajooni ülikoolis. Lõunarajooni ülikooliks peaks kahtlemata olema Lund — ei võeta seisukohta, kas põhjarajoonis oleks sobivam Stockholm või Uppsala, kui õpetust kahel poole ei võimaldata.

Stockholmi ülikooli keeleteaduskonna õppekolleegium oma seisukohana toetab eesti keelele eksamiaine seisundi andmist ülikooli juures.

Ülikoolide Kantsleriamet lõpuks on omakorda saatnud kirja rektoriametitele ülikoolides, kus käsitletakse seniseid kogemusi nendes ainetes, kus on ainult väike arv õppetööst osavõtjaid, tõstes esile Uppsala ülikooli seisukohta, et väikese osavõtjatearvuga aineid ei tuleks õpetada mitmete õppeasutuste juures samaaegselt, jatkuks põhiväljaõppest ühe või paari ülikooli juures, et mitte raisata isikulisi ja majanduslikke ressursse.

Samal seisukohal on ka kantsleriamet, kes leiab, et ametvõimud peaksid seilistes ainetes teostama süstemaatilise planeerimise ressursside efektiivseks ärakasutamiseks. Kuna eesti keel kuulub "vähese üliõpilaste osavõtuga" ainete hulka, siis puudutab printsiipseisukoht muidugi ka eesti keele õpetamist, millele kantsleriamet ka ise tähelepanu juhib.

Järelikult oleneb palju eesti üliõpilaste endi huvist emakeele õpetuse vastu oma ülikoolides.

Vangistatu

Algus lk. 1

sid kohad ja peavad otsima juhuslikku tööd.

Raskema hoobi said ukrainlased, kellede prominentseist tegelasist vangi pandi ajakirjanik V. Chornovil, kriitikud I. Svitlichnö ja V. Svetshjuk, mikrobioloog Nina Strokatova, kirjanik O Risnikov ja rida teisi. Neid igat karistati 4—5-a. vanstusega "nõuk. vastase agitatsiooni ja propaganda eest".

Jakiri poolt ülesantuina on vangistatud teadaolevalt astronoom K. Ljubarski, matemaatik J. Shihhanovitsh ja ökonomist V. Krasin Moskvast, astrofüüsik J. Melnik Leningradist, filosoof V. Sevruk Vilniusest, Leedust, küberneetik L. Pijushtsh Kievist, teadlane A. Röbakov Novosibirskist jne.

Ljubarski ja Melnik said kohtus 5 pluss 3 a. vangistust, viimane nõuk. vastase propaganda pärast eraldi. Sevruk pandi vaimuhaiglasse.

†

Meie perest lahkus

Eduard Väli

Mälestab leinas

GÖTEBORGI EESTI PENSIONÄRIDE ÜHING

Südamlik tänu kõigile, kes minu abikaasa ja meie isa

Konrad Aaslepp'a

surma puhul meile leinas kaastunnet avaldasid ja tema hauda lillede ning pärgadega kaunistasid.

VEERA ja LAPSED

Kohalik elu

ESKILSTUNA

Noorte jõulupidu

Eskilstuna Eesti Täienduskooli ja Viru lipkonna ühisel korraldusel toimub noorte jõulupidu pühapäeval, 7. jaan. algusega kell 15 KFUM-is, Kriebsensgatan 13. Eeskavaline osa, jõuluvana, kinkepakid. Koosviibimine toimub kohvilaudades. Kõik teretulnud!

GÖTEBORG

EÜG tulevik otsustamisel

On üles kerkinud küsimus: Eesti Üliõpilaskond Göteborgis — quo vadis? Kas üliõpilasorganisatsioonil EÜG on mingit tulevikku Göteborgis või on ta "välja suremas"? Milliseid võimalusi on EÜG edaspidiseks tegevuseks (5 kuni 10 aasta perspektiivis)?

Et ülalnimetatud hüpoteetilisi ja enam praktilisemaid ja konkreetsemaid küsimusi arutleda ning otsuseid langetada, selleks kutsume kokku EÜG erakorralise peakoosoleku, mis leiab aset 18. jaanuaril 1972 Eesti Maja ülemisel korrusel algusega kell 19.

Päevakorras on: 1. EÜG edaspidise tegevuse küsimus, 2. EÜG juhatuse küsimus, 3. EÜG varanduse küsimus ja 4. Kohal algatatud küsimused.

Kõik senised ja tulevased (?) EÜG liikmed on teretulnud!

HALMSTAD

Koosolek jääb ära

Koguduse täiskogu koosolek, mis pidi toimuma 6. jaan. Olai Petri kirikus, on edasi lükatud õpetaja Kooli haigestumise tõttu.

Eskilstuna eesti pensionäride pidu

Eskilstuna eesti pensionäride jõulupidu toimus KFUM ruumes laupäeval, 30. dets. ja kujunes meeleolukaks koosviibimiseks. Koos oli ühingu 25 liiget, neist mõnigi esmakordselt. Peo avas ühingu esinaine Johanna Popp, soovides pidulistele head meeleolu. Sekretär A. Tamm tutvustas osavõtjaid samas toimuva loteriiga, tänades ühtlasi liikmeskonda esemete valmistamise ja annetamise eest loteriile. Jõulurooks pakuti maitsvaid verivorste ja neg mõõdus hubases keskustelus. Tantsumuusika eest hoolitses akordeonil hr. Neiman. Pidu kestis hilisõhtuni.

Leinateateid

Leicesteris, Inglismaal, suri 16. detsembril Alexis Mölder, sünd. 8. märtsil 1913 Loksal.

North Bays, Kanadas, suri 8. detsembril Jüri Simm, sünd. 20. novembril 1911 Tallinnas.

Riisiperes, Eestis, suri 20. novembril Johannes Valdmann, sünd. 12. detsembril 1910 Riisperes.

Buones Aireses, Argentiinas, suri 18. oktoobril Linda Kuiva, sünd. 6. augustil 1899 Narva Jõesuus.

Sydneys, Austraalias, suri 23. oktoobril Astra Pass, n-na Vorones, sünd. 25 aprillil 1921 Tallinnas.

KIRIKLIKKE teateid

EEL KIRIK

GÖTEBORG: EELK Gbg ja Lääne-Rootsi kog. skautlike noorte jumalat. Kristiines 7/1 kl. 14, peapiiskop Veem, orelil PG Strömberg, laululehed.

HALMSTAD: Olaus Petris 6/1 ettenähtud jumalat. jääb ära ja toimub jaanuari lõpus.

KARLSTAD: Värmlandi kog. jumalat. 7/1 kl. 11 Ruds-kyrkas, Korsets kapell, Norra Kyrkogården, öp. Rebane, laululehed.

KOPENHAAGEN: Hans Tavseni kirikus jumalat. 6/1 kl. 18, öp. Kägi, orelil G. Suurkuusk.

LANDSKRONA: Johannese kirikus jumalat. 6/1 kl. 13, öp. Kägi, orelil G. Suurkuusk.

EESTI AP. ÕIG. KIRIK

GÖTEBORG: Guldhedeni ortodokskirik. Issanda ristimise pühal 6/1 kl. 11 liturgia ja veepühitsemine, preester Jüri Poska. Pärast koosviibimine naisringi korraldatud kohvilauas.

SOOME ORTODOKSKIRIK

NORRKÖPING: St. Olai kabelis, Trozellig. 16 kolmekuninga päeva liturgia veepühitsemisega 6/1 kl. 11, jutlus eesti ja soome keeles, ülempr. Juhkam.

VIRSEO: Makarovi majas õhtuteen. 13/1 kl. 17 ja 14/1 kl. 11 liturgia Bruks kirikus, ülempr. Juhkam.

VABAKIRIKUD

STOCKHOLM: Norrmalmi Bapt.-Kirik, Norrtullsg. 37 jumalat. 7/1 kl. 15, O. Loogna ja O. Targama.

GÖTEBORG: Blå Bandeti saalis, Erik Dahlbergsg. 10 jumalat. 6/1 kl. 11, A. Vaim. 7/1 jumalat. kl. 11, V. Kubja.

HALMSTAD: Bapt.-Kirik, Karl XI Väg 49 jumalat. 13/1, A. Vaim, V. Kubja.

NORRKÖPING: TABERNAAKEL, Kungsg. 26, jumalat. 7/1 kl. 13, E. Medri jt. Betania, Brâddg. 54, aplvet. 6/1 kl. 17, kõneleb helilindilt K. Raid.

Kirjanduslik keskpäev Göteborgis

GÖTEBORG — Göteborgi eesti kultuurorganisatsioonid korraldavad pühapäeval, 11. veebruaril kirjanduslik keskpäeva-ürituse, mis toimub Dr Fries Torg il asuvais vabaaja-lokaalides "Forum".

Üritusega, mis algab kell 12.30 tähistatakse Marie Underi ja Karl Ristikivi juubeli-tähtpäevi. Juubilaride loomingut käsitleva sõnavõttuga esineb Arvo Mägi, kuna ettekandeid nende loomingust esitavad Liidia Saarman (luule) ja Helju Broberg ja Rosalinde Allese (proosa-dialoog). Muusikalises osas on kaastegevad sopran Hilja Ivalo ja Göteborgi Eesti Naiskoor Harry Truusi juhatusel. Avasõna ütleb Arvi Moor ja lõppsõna Evald Soomägi. Üritusele on palutud ka kirjanik Karl Ristikivi.

Uue-aasta tervitusi

ERF KAUDU:

Rudolf Jalakas, Nelda ja Olaf Kopvillem HOllandist.

REE KAUDU:

Eugen ja Ina Kliman perekonnaga, Aleksander Klaar perekonnaga.

● Vancouveris tegutseb eesti võimlemisrühm Helve Ranniste juhtimisel, milline võistles edukalt ka äsjastel ülekanadalistel noodsa võimlemise võitlustel. Võitkonda kuulusid Lilian Olljum, Eva Telder, Tiina Kalle, Mall Umelas, Urve Rannaoja, Helgi Remmelg, Kristina NaANO;

Vaba eestlaskonna informatsioonileht

EESTI PÄEVALEHT

Ilmub kolmapäeviti ja laupäeviti

Rootsi televisioonprogramm

TV | Fredag

16.30 Sagor från en trädgård. Färg. 3. Den stygga häxan ställer till oreda.

16.45 Visst vore det väl roligt att vara nudist, förlåt, naturist! Färg.

17.05 Den vita gåsen. Färg. Dramatisering av Paul Gallicos klassiska roman "The Snowgoose".
I rollerna: Richard Harris och Jenny Agutter.

18.00 TV-nytt, väder.

18.05 Show med propaganda. Färg. Den västtyske sångaren och agitatorn Dieter Süverkrüp underhåller i Öst-Berlin.

18.30 Du är mitt äventyr. Färg Svensk filmkomedi från 1958 med Sickan Carlsson och Gunnar Björnstrand. Regi: Stig Olin.

20.05 Minns ni dom än? Färg. Pärlor från operor, operetter och musikaler. Medverk: Anna Sundqvist, Edith Thallaug, Håkan Hagegård, Per Myrberg och Beppe Wolgers. Dir: Gert-Ove Andersson och Nisse Hansén.

21.00 Aktuellt med TV-nytt.

21.30 Väder.

21.35 Idrottsåret 1972. Färg. Lennart Hyland och Sven Plex Petersson bläddrar bland olympiska minnen och annat.

22.35 TV-nytt, väder.

22.40—23.30 Tretton-bal. Färg. Medverk: Family Four ,Charlie Normna, Eva Serning, Carli Tornehave och The Big Bouncing Ballroom Band.

TELEVISION 2

Jullovsrepriser presenterade av Anita och Televinken:

16.00 Farfar på jakt. Färg. 9. Den gottsugna gorillan.

16.10 Kojan.

16.35—11 ca Ögonblick. Färg.

15.00—16.00 ca Önskejakten — rysk långfilm från 1965. Regi: J. Bazeljan. I rollerna: Aljosjka Titkov, Valera Kulik, Olja Jankovskaja, V. Koretskij, N. Dorosjina. Svensk premiär.

17.25 TV-nytt, väder.

17.30 Flickan med hunden. Färg.

17.35 Här kommer delfinen. Färg.

18.00 Fredax. Färg.

18.30 Alias Smith & Jones. Färg. Amerikansk westernserie med Roger Davis och Ben Murphy.

19.20 Riksblandning.

19.30 Rapport med TV-nytt, väder.

20.05 Ett resande teatersällskap. Färg. Fritt efter August Blanche och andra samtida berättare. Del 3. I teaterns underbara värld. Manus och regi: Bernt Callenbo.

21.00 Regatta i Hangö 1972 — finskt reportage kring en av årets höjdpunkter i Hangö.

21.30 Kabaré. Färg. Fissijompan knacka makadam 2. Lill Lindfors, Öllegård Wellton, Stefan Demert, Per Olof Eriksson och Erik Hell återkommer i ännu en Åke Edin-Kabaret. Nicke Wöhrmanns ork. Conferencier: Magnus Härenstam.

22.15 TV-nytt, väder.

22.20—23.55 Calcutta. Färg. Den franske dokumentärfilmaren Louis Malles berömda skildring från 1969 av nöden och trängseln i jättestaden Calcutta. Inledning av Folke Isaksson.

TV | Lördag

9.00 Jak. Färg. Om en jakoxes äventyr. 1. Snäckan.

9.10 Kampen om Narvik. I maj 1940 var de allierade nära att besegra den tyska invasionsstyrkan i Narvikområdet. I detta program av Sven Lindholm skildras bl a hur man på svensk sida handlade politiskt och militärt inför striderna nära den svenska gränsen.
Suomenkieliset ohjelmat:
Finskspråkiga program:

10.00 Olavi Virta. Henkilökuva suomalaisen iskelmämusiikin hienoimmasta tulkista ja hänen aikakaudestaan, jolloin kansallinen iskelmä koki huippunsa.

Olavi Virta — sångare. Ett porträtt av den finländska schlagermusikens främsta representant.
Textat på svenska.

11.00—12.15 Högmässa. Färg. Från Första kyrka i Stockholm. Hovpredikant Yngve Iverson. Org: Bruno Wallerström.

13.00 Toppluvan — tecknad musikalisk fantasi för hela familjen. Färg. Manus och musik: Harry Nilsson. Berättare: Dustin Hoffman.

14.05 Spanska ridskolan — 400 år. Färg. Jubileumsprogram från den världsberömda ridskolan i Wien. Anders Gernandt.

14.45 Jorden, planet i förvandling. 2. Färg. Hur bildas nya hav, föds nya kontinenter? Vad betyder människans allt starkare konkurrens med naturkrafterna? Programledare: Bengt Feldreich.

15.50 Tipsextra. Färg. Leif Larsson och Bengt Grive.

18.00 TV-nytt, väder.

18.05 Aktuellt i veckan. Färg. Textat.

18.30 Rariteter från öster — blåstjärten. Färg.

19.00 Fablernas värld. Färg. Myrans armod.

19.05 Teskedsgumman och gubben. Färg.

19.30 Brödbärarskan. Färg.
I rollerna: Marline Sarcey, Sim. Philippe Leotard.

20.00 Lilla juljournalen. Färg. Ingrid Schrewelius ger glimtar från julfirandet ute i stora världen.

20.15 Klart till drabbning. Färg. En Jules Sylvain-kavalkad med Sonja Stjernqvist, Lasse Lönndahl, Ing-Britt Stiber och Lars Ekman på restaurang Kronprinsen i Malmö.

21.00 Aktuellt med TV-nytt, sport och väder.

21.30 Röda orkestern. Färg. 6. I tjänst hos fienden.

22.35 TV-nytt, väder.

22.40—23.35 En man och hans musik. Färg. Frank Sinatra, Ella Fitzgerald och Antonio Carlos Jobim i ett amerikanskt underhållningsprogram.

TELEVISION 2

14.40 Nötknäpparen. Färg. Från Danmark kommer den här föreställningen av baletten Nötknäpparen med koreografi av Flemming Flindt och till Tjajkovskijs musik.

16.10 Onedin-linjen. Färg. 14. I kriget.

17.00 Stora visor för små och små visor för stora. Färg. Text Lars Forssell och musik Bengt Ernryd. Andra delen.
Medverk: Hans Alfredson, Tage Danielsson, Bengt Ernryd, Lars Forssell, Owe Luhr, Ulla Sjöblom. Textat.

17.25 TV-nytt, väder.

17.30 Flickan med hunden. Färg.

17.35 Mullvaden och transistorn. Färg. Tecknad film från Tjeckoslovakien.

17.50 Balthazar. Färg. 13. Hjälp.

18.00 Den hemliga verkligheten av Annamaria och Kay Pollak. Färg. Del 6. "Kylan kommer".

18.30 Leonardo da Vinci — italiensk serie. Färg. 2. Leonardo mottas hjärtligt vid huset Sforzas hov i Milano, mindre som målare än som uppfinnare av krigsmaskiner.

19.30 Rapport med TV-nytt, väder, sport.

20.00 Vem älskar Yngve Frej? Färg. Pjäs efter en roman av Stig Claesson. Manus och regi: Lasse Forsberg.
Medverk: Allan Edwall, Bellan Roos, Gud Dahlström, Gunnar Sträät, Janne Carlsson, Christina Stenius, Gunilla Ohlsson-Larsson, Lars Hansson, Lottie Ejebrandt, Olle Andersson, Ing-Margret Lackne, Bo Samuelsson.

21.50 Musik som märktes 1972. Färg. Egon Kjerrman presenterar låtar, melodier, sånger, schlagers och kompositioner med Eva-Britt Strandberg, Stefan Ljungqvist och Kvintetten Olsson.

22.35 TV-nytt, väder.

22.40—23.35 Rymmare — engelsk kriminalserie. Färg. 9. "En kille i stöten".

TV | Söndag

Suomenkieliset ohjelmat:
Finskspråkiga program:

10.00 Uutisviikko.
Nyhetsveckan.

10.20—11.00 Paloja pekingistä. Juhani Lompolon filmipäiväkirja viikosta Kiinan pääkaupungissa.
Bilder från Peking. Färg. Från en veckas vistelse i Kinas huvudstad rapporterar Juhani Lompolo. Textat på finska.

13.00 Tillbaka till 40-talet. En författargeneration som börjar bli medelålders går tillbaka till sina rötter, i några av årets intressantaste svenska romaner. Programledare: Göran Bengtson.

13.30 Kvar i byn. Färg. En film om och till några av de människor som lever i Bingsjö by av Matts Arnberg och Pål-Nils Nilsson.

14.20 Världen i fokus. Färg. Några människoöden bakom världsrubrikerna 1972. Textat.

15.00 Lekar i kvinnohagen. Lustspel för TV av Sven Delblanc. Regi: Gunnel Broström.
I rollerna: Georg Rydeberg, Inga Gill, Mona Andersson, Meg Westergren, Christina Schollin, Anita Wall, Bertil Norström, Birgitta Molin.

16.00 Filmtimmen. Färg. Rymlingen från Jantarnyj. Rysk film om en pojke på strövtåg.

17.00 Min vän ängan. Färg. En resa med ängentusiaster ombord på S/S Mariefred och med Östra Södermanlands järnväg.

17.15 Kyrkan på högfjället. Färg. Med solkneprest Olav Tysnes och menigheten i Hol i Norge.

17.55 Meddelanden.

18.00 TV-nytt, väder.

18.05 Lata Lena och Blåögda Per. Svenskt filmlustspel från 1947 med Rut Holm och John Elfström. Regi: Lennart Wallén.

19.25 Till månen. Schweizisk tecknad kortfilm om kampen om månen.

19.30 Vilken fantastisk värld! Färg. Stora Barriärrevet utanför Australiens nordostkust.

20.10 Ett köpmanshus i skärgården. Färg. TV-serie av Olle Mattson efter en roman av Emilie Flygare-Carlén. Kap. II Havet och människohjärtats hemligheter. Regi: Åke Falck.

21.00 Aktuellt med TV-nytt, väder.

21.30 ca Sportspegeln.

22.00 Svea kanal presenterar ett nytt program i Agust med Janne Halldoff och hans polare, Hammarbys supporters. Färg.

22.40—22.45 TV-nytt, väder.

TELEVISION 2

15.30 Vad har Sverige i Brasilien att göra? Färg. Frank Hirschfeldt, Åke Örtmark och fotografen Björn Bondeson granskar; lönsamhet, förtryck och stormaktsdrömmar i den nya supermakten.

16.15 Bel Ami — engelsk TV-serie efter Guy de Maupassants roman. Del I. Färg.
Medverk: Robin Ellis, John Johnson, Felicity Stapley, James Cossins, Mitzi Rogers, Garfield Morgan, Peter Sallis, John Bryans, Suzanne Neve, Maurice Quick, Elvi Hale, Gillian Bailey, Margaret Courtenay, John Wentworth, Arthur Pentelow, Michael Craze.

17.00 Sant och sänt. 2. Om fritt fall, svävande fallskärmshoppare, bilkrockar och om vad som händer på djursjukhus.

17.25 TV-nytt, väder.

17.30 Flickan med hunden. Färg.

17.35 Boppe Loppe och den galna familjen i det lustiga huset — serie av Åke Arenhill och Monica Kjellander. Färg. Kapitel 1: Om salta lakrits, rökt böckling och en tjej som blir tokig.

18.00 Den dyrbara fångsten. Färg. Filmberättelse från Iran om några pojkar som ger sig ut i kanot för att pröva sin fiskelycka.

18.30 Stenåldersfolk vid Amazonfloden. Färg. Ett kanadensiskt filmteam har under två månader levt tillsammans med Mekranotistammen som lever på gränsen till stenåldern.

19.30 Rapport med TV-nytt, väder, sport.

20.10 Hugo Noth spelar seriöst och modernt på dragspel tillsammans med Jan "Tollarparn" Eriksson, Lasse Pettersson och Ulf Söderholm.

20.30 Bilderburken. Färg. Carl-Uno Sjöblom visar filmer tagna av svenska folket.

21.00 Sent på jorden. Aldrande röster om oro och stillhet, om vemod och förtröstan, om kärleken och döden. Reportage av Tomas Dillén och Lars Ulvenstam.

22.10 Sevda Love — turkiska melodier med Maffy Falay septett. Färg.

22.30 TV-nytt, väder.

22.35—23.30 Rymmare — engelsk kriminalserie. Färg. 10. "Du måste välja, Bernie".

TV | Måndag

Skol-TV:

9.45 Att vara två. Högstadiet.

10.10—10.30 Vårda och hjälpa. Ulf 11 år ligger på sjukhus. Högstadiet.

12.00—12.20 Latinamerika — en kontinent i krig. Färg. 1. Kontrasternas kontinent. Högstadiet.

12.45—13.05 Elektronikåldern. Högstadiet.

13.10—13.30 Fortplantning, ärftlighet och utveckling. 1a Snart. 1b 2 bg sidfläsk — men magert. Högstadiet.

13.35—13.55 Sovjetunionen. 1. Arkadi Tysitjuk — en präst i Vladimir. Högstadiet.

14.00—14.15 Sovjetunionen. 2. Nina Tokuorienova — en student i Ulan-Ude. Högstadiet.

14.30—14.45 Musik 1 åk 1, prog. 2. Lågstadiet.

16.30 Att ha syskon: 1. När Lotta är arg. Färg.

16.40—16.55 Att ha syskon: 2. Tre syskon.

17.55 Meddelanden.

18.00 TV-nytt, väder.

18.05 Deckare u.p.a. Färg. Tre ungdomar, Jill, Mike och Steve, blir inblandade i en rad otroliga äventyr kring en sciencefictionsbetonad uppfinning. I. Flykten.

18.30 Butterfinger. Färg. Tecknad parodi på spion- och agentfilmer.

18.40 Cousteaus undervattensvärld. Färg. 1. Hajar.

19.30 Edna, den hopplösa. Färg. Edna, är kvinnlig alkoholist, på ständig vandring mellan osäkra natthärbärgen, mentalkliniker och alkoholistanstalter. Manus: Jeremy Sandford.

21.00 Aktuellt med TV-nytt.

21.30 Väder.

21.35 Röda orkestern. Färg. Sista delen: Spelet är slut.
I rollerna: Georges Claisse, Norbert Hansing, Roda Rossimov.

22.45—22.50 TV-nytt, väder.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt, väder.

17.30 Flickan med hunden. Färg.

17.35 Fem dagar med Lasse. Färg. 1. "Lasses farfar är död". Gustav Jonsson läser och pratar om boken "Lasses farfar är död" av Anna Carin Eurelius och Monica Lind.

18.00 Naturväktarna. Färg. Carl Edelstam, Pelle Palm och Nils Dahlbeck tittar på sinända filmer. Programledare: Swiss Östgren.

18.30 Skrattkammaren. Godbitar från den gyllene stumfilmstiden.

18.50 Ställ upp. Färg. TV 2:s talangjakt landet runt. Västerbotten. Programledare: Roger Johnson.

19.20—19.30 Sydnytt.

19.20—19.30 Västnytt.

19.20 Riksblandning.

19.30 Rapport med TV-nytt och väder.

20.00 Folksjukdomar. Färg. 1. Diabetes (sockersjuka).

20.30 Teddybjörn-ligan. Färg. Komediserie med handlingen förlagd till 20-talets Chicago.

20.55 Anslagstavlan. Färg.

21.00 Slaget om Stalingrad. Den förbittrade kampen om Stalingrad, som slutade med sjätte tyska arméns kapitulation, har betecknats som en vändpunkt under andra världskriget. Henri de Turenne och Daniel Costelle har i det här programmet utnyttjat omfattande journalmaterial ur ryska arkiv.

21.35 Heta feta linjens supershow. Färg. Kisa Magnusson med Brass och Brudar.

22.10—22.15 TV-nytt, väder.

TV | Tisdag

Skol-TV

12.45—13.05 Vid Medelhavet. Färg. Högstadiet.

13.10—13.30 Arabvärlden. Färg. 1. Irak. Högstadiet.

13.35—13.55 Arabvärlden. Färg. 2. Algeriet. Högstadiet.

14.30—14.50 Musik 6. 2. Nordamerikansk musik och dans. Mellanstadiet.

16.30—16.45 Daghemmet och den elektriska draken. Färg. Tecknad serie av Peter Csihas och Bodil Malmsten. Berättare: Stig Grybe. Musik: Lars Erstrand.

17.55 Meddelanden.

18.00 TV-nytt, väder.

18.05 Prylar och grejor. Färg.

18.30 Columbus går iland. Färg. Tecknad satir över amerikanska valkampanjer baserad på en novell av det ryska författarparet Ilf och Petrov.

18.45 Färöarna den 20 juni 1940. Sverige var illa rustat 1939. Vår flotta var ett världskrig för gammal, och regeringen nappade på ett erbjudande från Italien att få köpa bl a fyra jagare. Basen La Spezia med Romulus, Remus, Puke och Psilander.

19.30 Anpassning till dagliga livssituationer. Färg. Att en människa kallas utvecklingsstörd innebär inte att hon saknar drömmar och ambitioner men hon har svårt att förverkliga dem.

20.00 Arvingarna. Färg. Engelsk serie om ett släktföretag där maktkamp och personliga relationer spelar en avgörande roll för firmans framtid. Del I.
I rollerna: Jean Anderson, Glyn Owen, Richard Easton, Hilary Tindall, Dominic Christian, Nicola Moloney, Robin Chadwick, Jennifer Wilson, Julia Goodman.

20.50 Unga musiker. Färg. Pianisten Robert Malmberg spelar ett eget jazztema tillsammans med basisten Red Mitchell.

21.00 Aktuellt med TV-nytt.

21.30 Väder.

21.35 Populärkonsert. Färg. Östliga klanger med SR:s Symfoniorkester. Dir: Gert-Ove Andersson.

22.20—22.25 TV-nytt, väder.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt, väder.

17.30 Flickan med hunden. Färg.

17.35 Fem dagar med Lasse. Färg. 2. "Lasse och Nikola".

18.05 "Kom ihåg mig för det jag har glasögon". Porträtt av en alldeles för bortglömd människa Carl August Ehrensvärd — tecknare, generalamiral, humorist, kemist, arkitekt m m. Program av Hans Alfredson, Agneta Brunius och Sten Åke Nilsson.

18.30 Skrattkammaren.

18.50 Island — vulkanernas ö. Färg. En tysk dokumentärfilm om den säregna naturen om vulkaner och glaciärer, varma källor och geysrar.

19.20—19.30 Sydnytt.

19.20—19.30 Västnytt.

19.20 Riksblandning.

19.30 Rapport med TV-nytt och väder.

20.00 O' en så'n natt. Svensk långfilm från 1937. Regi :Anders Henrikson.
I rollerna: Thor Modéen, Julia Caesar, Birgit Tengroth, Åke Söderblom.

21.20 Zikkaron. Färg. En filmallegori om människans utveckling, skildrad i animerade bilder av Laurent Coderre.

21.30 Slaget om Stalingrad. Del 2.

22.20—22.25 TV-nytt, väder.